

IMVO
convenant
sierteeltsector

IMVO CONVENANT SIERTEELTSECTOR EINDRAPPORTAGE

Een samenvatting van drie
jaar samenwerking voor
verduurzaming

SEPTEMBER 2022

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
1. Introductie	6
2. Due diligence	10
Introductie – due diligence	10
Due diligence doelstellingen in het IMVO convenant	12
Jaar 1 – Kennis vergaren en risico's in kaart brengen	13
Jaar 2 – Ontwikkeling van instrumenten en een gemeenschappelijke werkmethode	15
Jaar 3 – Standaarden verbinden, instrumenten testen en voortgang evalueren	18
In conclusie – Due diligence	26
3. Leefbaar loon	28
Introductie – Leefbaar loon	28
De leefbaar loon doelstellingen van het IMVO convenant	30
Jaar 1 – Kennis opdoen en een algehele aanpak opzetten	30
Jaar 2 – Meten van het leefbaar loon gat	31
Jaar 3 – Gezamenlijk analyseren en aanpakken van het leefbaar loon gat	31
In conclusie – Leefbaar loon	34
4. Verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen	36
Introductie – Verantwoord gebruik gewasbeschermingsmiddelen	36
Doelstellingen rondom verantwoord gebruik gewasbeschermingsmiddelen	37
Jaar 1 – Inventarisatie van veilig gebruik risico's & ondersteuning van bestaande initiatieven	37
Jaar 2 – Identificeren van 'best practices' voor veilig gebruik & testen van milieu-impact meting	37
Jaar 3 – Testen Millieu Indicator Gewasbescherming	39
5. Overige prioritaire thema's	40
6. Integreer van lessen en resultaten – De IMVO roadmap voor de sierteeltsector	42
Roadmap voor due diligence	43
Roadmap voor leefbaar loon	48
Roadmap voor verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen	52
Annexes	54
Overzicht van de status van alle activiteiten en doelstellingen uit het IMVO-convenant	55
Analyse van de verschillen tussen de OESO-richtlijnen en de benchmarks van het FSI-mandje	55
Overzicht van website URL's uit de hyperlinks in het rapport	63

Voorwoord

Het is een bijzonder moment om na drie jaar intensieve samenwerking binnen het convenant voor internationaal verantwoord ondernemen in de sierteeltsector (het IMVO-convenant) het voorwoord van dit eindrapport te kunnen schrijven.

Ik herinner me het boek [Collaborative Transformation, The art of making international trade more sustainable](#), dat IDH bij haar 10-jarig jubileum publiceerde om de onderliggende methode van ketenduurzaamheid uit te leggen. De afgelopen drie jaar waren een voorbeeld van deze aanpak: hard werken met een groep betrokken bedrijven, maatschappelijke organisaties en de overheid aan een duidelijk, ambitieus doel en gaandeweg in open dialoog blijven met respect voor de verschillende belangen. Het was zeker niet altijd gemakkelijk, maar de constructieve samenwerking binnen de stuurgroep, de werkgroepen, met het secretariaat en de andere deelnemers en stakeholders bleek een goede basis om de convenant doelstellingen te behalen.

Het derde en laatste jaar van het IMVO-convenant was vooral een jaar van uitvoering van hetgeen dat in de eerste twee jaar al in de pijplijn zat. Het was een jaar van verbreding van kennis en ondersteuning voor de lange lijst van gezamenlijke verbeteracties, het contracteren van uitvoeringsprojecten en het evalueren van de resultaten na drie jaar samenwerking.

Daarnaast was dit laatste jaar van cruciaal belang om te de voortgang en voortdurende verbetering van de sector na de duur van het convent veilig te stellen, met name via het Floriculture Sustainability Initiative (FSI) en met de vrijwillige standaarden en certificeringschema's waarbinnen de duurzaamheidsprincipes van het grootste deel van de sierteeltsector al jaren zijn verankerd.

Het derde jaar in vogelvlucht

Het overkoepelende thema "due diligence" is aangevuld met een "code of conduct" (gedragscode), die de basis vormt voor de publieke verantwoordelijkheid van de deelnemende bedrijven. Daarnaast is in samenwerking met Certifeye een ICT-database tool ontwikkeld waarin producenten de eerder ontwikkelde "Self-Assessment Questionnaires" voor hun klanten kunnen uploaden, om dit proces zo efficiënt mogelijk wordt ingericht voor alle betrokken partijen. Daarnaast werden workshops gehouden voor de deelnemers aan de overeenkomst om het thema due diligence verder uit te diepen, ook met specifieke aandacht voor genderkwesties. Omdat de stuurgroep zich ervan

bewust is dat dit due diligence thema enkele jaren van verdere verdieping zal vergen, is er een voortgangsonderzoek onder de deelnemers uitgevoerd door een consultancybureau, dat inzicht heeft gekregen in de behaalde resultaten, maar ook in wat verdere vervolgbepoeften binnen de sector (ook in het kader van FSI) zijn.

Vorig jaar lag de nadruk voor leefbaar loon op het uitvoeren van concrete projecten met producenten, handel en detailhandel. Dit was met name om inzicht te krijgen in de haalbaarheid van specifieke interventies op het niveau van individuele producenten en landen waar partijen willen werken aan leefbaar loon voor werknemers op kinderdagverblijven. De inzichten van deze onderzoeken toonden een aanzienlijk leefbaar loon gat in Ethiopië, Kenia en Oeganda en boden een basis voor een vervolgproject in jaar drie, waarin keten spelers zich hebben georganiseerd in een leefbaar loon keten project. De samenwerking van telers en overeenkomstpartners bij het opzetten van deze projecten over dit gevoelige onderwerp met de hulp van een externe consultant was zeer constructief. Helaas zorgden de politieke realiteit in Ethiopië en de aanhoudende reisbeperkingen als gevolg van COVID 19 tot begin dit jaar ervoor dat projecten pas later en in minder landen dan de bedoeling was op het terrein konden gaan werken.

De verdere ontwikkeling van de gekozen meetmethoden rond milieueffectindicatoren is gestaag voortgezet en het secretariaat heeft sessies gehouden met internationale sectorpartners om de noodzakelijke verbreding van de steun voor deze methoden te bereiken. Helaas is er ook enige vertraging opgetreden in het brede consortium dat dit WUR-project begeleidt, maar voor de sierteeltsector hebben we kunnen vasthouden aan de oplossingsrichting en borging van deze meetmethode.

Verbreding en verdieping

De betrokkenheid van belanghebbenden op het niveau van de stuurgroep, de werkgroepen, en breder in de sector is cruciaal om vooruitgang en draagvlak te creëren. Dat vereiste de nodige tijd en inzet kosten van alle betrokkenen van het afgelopen jaar. Namens het IMVO-convenant zijn we onder de indruk van de bereidheid van de sector om mee te denken en te ondersteunen. Ook na het sluiten van het convenant blijft het in de FSI-context belangrijk om alle belanghebbenden uit de sector te betrekken bij de kennis, inzet en uitvoering van de ambities van het convenant.

Borging en opvolging

Bij het opstellen van het convenant was het al met vooruitziende blik duidelijk dat de definitieve borging moet plaatsvinden in het bestaande wereldwijde sectorinitiatief van FSI waarvan (bijna) alle IMVO partijen ook lid zijn. Immers, hoe breder het internationale draagvlak, hoe sneller de IMVO-afspraken kunnen transformeren van (Nederlandse) niche naar (wereldwijde) standaard. Doordat FSI structureel betrokken is geweest bij deze overeenkomst kan een naadloze transitie en borging van de IMVO-doelstellingen plaatsvinden en dit is al deels vastgelegd in de geratificeerde FSI-strategie voor 2025. Een soortgelijke verzekering van de doelstellingen en methoden van het IMVO-convenant heeft plaatsgevonden in constructief overleg met de relevante normen.

Tot slot

Samenwerken binnen een sector aan duurzaamheidsuitdagingen is nooit af en dit IMVO-eindrapport is daarom meer een mijlpaal in een doorlopende reis dan een eindpunt. Naar mijn mening zijn er echter redenen voor vertrouwen (met waakzaamheid natuurlijk) in de duurzame toekomst van deze sector, die zo belangrijk is voor Nederland:

1. De constructieve betrokkenheid van de spelers in de sector bij het werken aan een duurzame toekomst voor de sector en de bereidheid om samen te werken aan de moeilijke uitdagingen.
2. Een gedreven en effectief internationaal platform (FSI) dat alle stakeholders en belangen van de sector verenigt in een duurzame agenda
3. Een belangrijke en steeds evoluerende rol van sector standaarden om de duurzaamheidsambities van de sector te ondersteunen.

Dit rapport is dan ook niet alleen het resultaat van drie jaar gedreven samenwerking, maar ook een resultaat van deze solide basis.

Ted van der Put

Onafhankelijk voorzitter van het IMVO-Convenant Sierteeltsector

ONDERTEKENAARS

Doel van het IMVO-convenant

Onder het IMVO-convenant werken de partijen samen aan verduurzaming van de sierteeltsector in overeenstemming met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (de "OESO-richtlijnen") en de VN-richtlijnen inzake bedrijfsleven en mensenrechten (de "VN-richtlijnen"). Hierbij hebben de partijen zich ten doele gesteld om binnen drie jaar substantiële stappen van verbetering te zetten voor het voorkomen en verhelpen van negatieve effecten van de sierteeltsector op mens en milieu. Om die ambitie te behalen streven de partijen naar de opzet van een due diligence proces dat overeenkomt met de OESO- en VN-richtlijnen. Due diligence is het proces waarbij bedrijven de (potentiële) negatieve impact van hun acties identificeren, voorkomen en verhelpen, en rekening houden met hoe ze met deze impact omgaan. Daarnaast hebben de partijen uit het convenant zich ten doele gesteld te werken aan een aantal aanvullende thema's, namelijk leefbaar loon, vrouwenrechten, landrechten, klimaatverandering, waterverbruik, veilig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en impact van gewasbeschermingsmiddelen op het milieu.

STEUNBETUIGERS

1. Introductie

Het convenant voor internationaal verantwoord ondernemen in de sierteeltsector (het "IMVO-convenant") brengt spelers in de Nederlandse sierteeltsector, de Nederlandse overheid, een vakbond en ngo's samen via afspraken voor een meer verantwoorde internationale productie en handel van bloemen en planten.

Samenwerking

De partijen uit het IMVO-convenant werken samen aan specifieke doelstellingen voor het opzetten van due diligence en het aanpakken van de andere bovengenoemde thema's. In de volgende hoofdstukken zullen we deze doelstellingen en activiteiten verder toelichten. Over het algemeen worden de activiteiten uitgevoerd in een samenwerking waarbij elke partij zijn eigen specialisme inbrengt:

- 1 Bedrijven zetten zich in om de plannen rondom de afspraken en doelstellingen uit de overeenkomst uit te voeren en voorzien het werk binnen de overeenkomst van praktijkgerichte kennis om de koppeling met de markt en de werkelijkheid te waarborgen.
- 2 NGO's gebruiken hun lokale netwerken en kennis om bij te dragen aan de discussies en acties binnen de werkgroepen. Ze spelen een rol bij het vroegtijdig opsporen van mogelijke misstanden en koppelen de primaire producenten aan de rest van de keten.
- 3 Vakbonden stimuleren de sociale dialoog zodat werknemers een stem krijgen en een signaalfunctie spelen richting Nederlandse bedrijven.
- 4 De Nederlandse overheid zet zich in voor internationaal verantwoord ondernemen volgens de OESO-richtlijnen, onder meer door verbindingen te leggen tussen partijen en initiatieven op internationaal niveau.
- 5 Vertegenwoordigende organisaties promoten de resultaten van het werk aan de focusthema's bij hun achterban en ondersteunen hen waar mogelijk bij het implementeren van due diligence.¹

Impact van de Covid-19 pandemie

We kunnen niet terugkijken op de afgelopen jaren zonder de Covid-19-pandemie en het effect daarvan op de sector te bespreken. De pandemie heeft laten zien de sierteeltsector is gestoeld op een netwerk met veel onderlinge afhankelijkheden. Een verstoring van dit netwerk kan impact hebben op verschillende delen van de toeleveringsketen, met gevolgen voor de dagelijkse bedrijfsvoering en ook internationaal verantwoord ondernemen.

Vooraf in 2020 leed de sector aanzienlijke verliezen door aanhoudende onzekerheid, het verlies van vrachtcapaciteit en als gevolg daarvan hoge logistieke kosten. Zo verloor de sector in Ethiopië in het begin ongeveer 86% van zijn omzet en gingen er in de eerste weken ook veel banen verloren in Kenia. Met het herstel van de markt later in het jaar bleef de onzekerheid bestaan, maar was er ook veel creativiteit en capaciteit nodig om de productie weer op de markt te krijgen. Deze uitdagingen hebben een grote impact gehad op de mogelijkheden voor de IMVO-partijen om activiteiten op het terrein op te zetten, zoals een leefbaar loon project of onderzoek naar gewasbescherming. Uit empathie voor de omstandigheden zijn deze activiteiten daarom tijdelijk uitgesteld geweest.

Tegelijkertijd creëerde de impact van de pandemie op de prioritaire thema's in het convenant ook het besef dat duurzame bedrijfspraktijken en de samenwerking die het IMVO-convenant faciliteerde, van cruciaal belang zijn in moeilijke tijden. Ter illustratie: een onderzoek heeft aangetoond dat de pandemie tot disproportioneel veel werkloosheid bij vrouwen heeft geleid, en bovendien tot een toename van de loonkloof tussen mannen en vrouwen wereldwijd heeft geleid. Er wordt nu geschat dat het 136 jaar zal duren om het gat te dichten.²

Het is noemenswaardig dat noch het IMVO-convenant, noch enige andere duurzaamheidsgerelateerde activiteit door een van de partijen is heroverwogen. De stuurgroep en werkgroepen hebben flexibiliteit getoond in hun reactie op de impact van de pandemie en hebben het werk binnen het IMVO-convenant binnen de grenzen van de situatie kunnen optimaliseren.

Ondertekening van het IMVO-convenant.
Juli 2019, Naaldwijk.

Dit rapport

Dit rapport beschrijft de afgelopen drie jaar van het IMVO-convenant en omvat alle activiteiten en resultaten, evenals lessen en aanbevelingen voor toekomstige implementatie en schaalvergroting door stakeholders binnen en buiten het IMVO-convenant. Voor een beknopte en visuele samenvatting van deze aanbevelingen verwijzen we u graag naar de IMVO-roadmap rapportage.

¹ Glastuinbouw Nederland, Vereniging Groothandelaren Bloemisterij (VGB), Tuinbranche Nederland

² 2021 World Economic Forum Global Gender Gap report, <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2021>

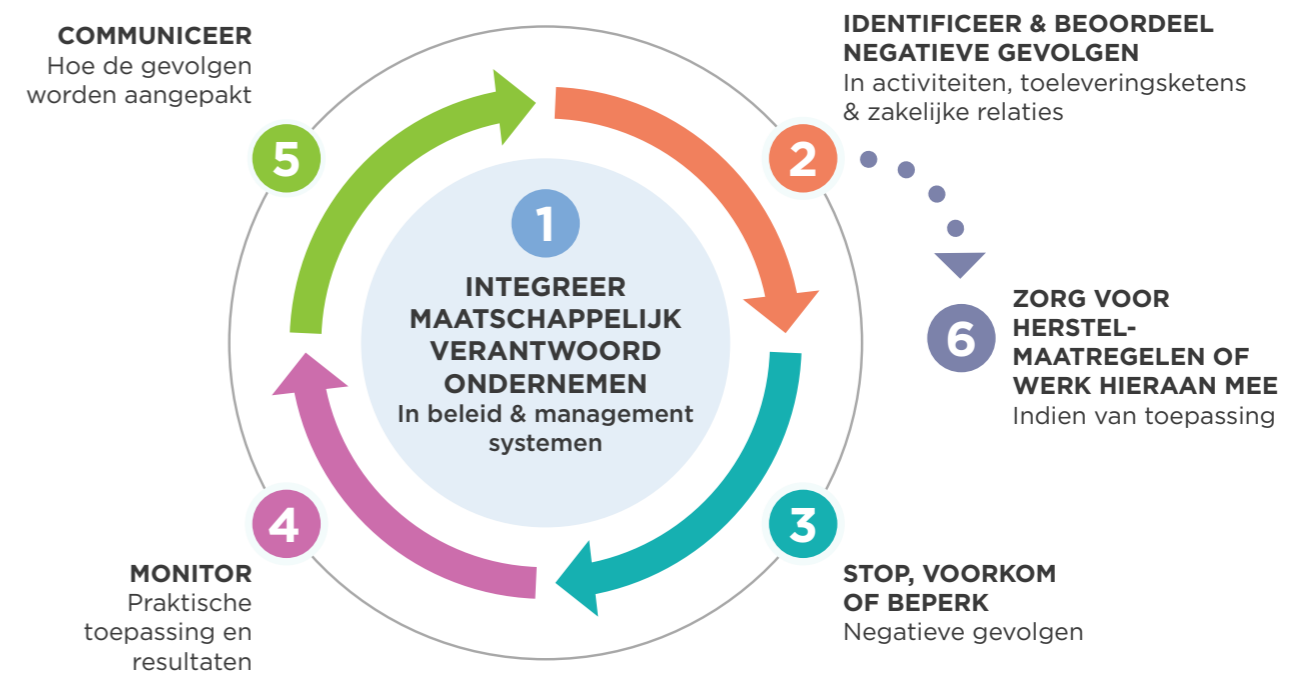

2. Due diligence

Due diligence is een continu proces dat bedrijven helpt risico's op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en het milieu te identificeren en vervolgens te stoppen, te voorkomen of te beperken. Due diligence is een essentieel onderdeel van verantwoord ondernemen en staat centraal in de internationaal erkende OESO-richtlijnen en de VN-richtlijnen.

Het due diligence proces bestaat uit 6 stappen:

- 1 Maatschappelijk verantwoord ondernemen integreren in beleids- en managementsystemen;
- 2 Negatieve effecten in activiteiten, toeleveringsketens en relaties te identificeren en te beoordelen;
- 3 Negatieve gevolgen te stoppen, voorkomen of beperken;
- 4 Monitoren van praktische toepassing en resultaten;
- 5 Communiceren hoe de gevolgen worden aangepakt;
- 6 Indien van toepassing, zorgen voor herstelmaatregelen of hieraan meewerken

De doelstellingen rondom due diligence

Het voornaamste doel in het IMVO-convenant is het implementeren van een due diligence proces door bedrijven binnen de looptijd van het IMVO-convenant. De partijen uit het convenant werkten aan deze en aanverwante doelstellingen via de werkgroep "Due Diligence en Sector Mapping". De volledige lijst van due diligence doelstellingen is te vinden in annex 1, maar kan als volgt worden samengevat:

1. Het projectmanagement organiseert voldoende kennis over due diligence volgens de OE-SO-richtlijnen en de VN-richtlijnen. Voor bedrijven is dit gericht op het implementeren en voor representatieve organisaties op het verspreiden van kennis naar hun achterban. Daarnaast brengen partijen risico's in de sierteeltketen in kaart en prioriteren deze in productiestromen met een sectorkartering.
2. Projectmanagement kan met een bedrijf van gedachten wisselen over de te nemen stappen (met betrekking tot due diligence) en het bedrijf adviseren voor zover dit niet in strijd is met zijn onafhankelijke rol in de monitoring.
3. Partijen onderzoeken hoe bedrijven de toegang tot herstel kunnen bevorderen voor groepen die negatieve impact ervaren in de keten, onder andere met behulp van een collectief klachtenmechanisme.
4. Bij aanvang van de overeenkomst wordt een Werkgroep Klachtenmechanisme opgericht en binnen drie maanden na de inwerkingtreding van het convenant starten deze werkgroepen een eerste vergadering.
5. Partijen analyseren hoe de gehanteerde standaarden binnen FSI passen in due diligence en gaan in gesprek met de (relevante) schema-eigenaren om afspraken te maken voor verbetering.
6. Ondernemingen moeten in staat zijn om een adequaat antwoord te geven op de relevante vragen (bijlage II van het convenant) voor een goed due diligence-proces.
7. Namens de stuurgroep voert een persoon die expert is op het gebied van due diligence jaarlijks een gestructureerd gesprek met elk deelnemend bedrijf over zijn implementatie van het due diligence-proces.
8. De vertegenwoordigende organisaties en de veiling zullen hun leden ondersteunen door:
  - Het stimuleren van communicatie over IMVO en de implementatie van een due diligence proces.
  - Ondersteuning bij de implementatie van een due diligence-proces (eventueel met hulp van andere partijen uit het IMVO-convenant)
  - Jaarlijks monitoren van hoeveel leden op welke manier betrokken zijn bij het due diligence proces
  - Lidmaatschap van het IMVO-convenant te promoten
9. De vertegenwoordigende organisaties en de veiling zullen hun kennis, expertise en netwerk actief delen met de andere partijen door deel te nemen aan de werkgroep sectormapping, werkgroep communicatie en/of één of meer van de thematische werkgroepen, afhankelijk van hun eigen deskundigheid en een redelijke inzet van capaciteit.
10. De veiling zal gedurende de looptijd van het convenant onderzoeken in hoeverre zij een inspanning op due diligence door gebruikers van de marktplaats kan koppelen aan de voorwaarden voor gebruik van de marktplaats van de veiling.

JAAR 1 KENNIS VERGAREN EN RISICO'S IN KAART BRENGEN

In het eerste jaar van het IMVO-convenant identificeerden de partijen de belangrijkste productiestromen en risico's en deden ze kennis op van de due diligence-processen.

Risico's in kaart brengen

De partijen identificeerden gezamenlijke risico's binnen de sector om te beginnen met het uitvoeren van stap 2 van de due diligence-cyclus. De risico's zijn geïdentificeerd via [sector mapping](#), welke dient als bron van informatie en startpunt voor due diligence van individuele bedrijven. In het derde jaar werd de sector mapping aangevuld met [bijgewerkte data](#) over de belangrijkste handelsstromen van de sector. Toekomstig gebruik van de sector map zou een periodieke update over zowel handelsvolumes als risico's vereisen. Naast opleveren van een eigen "handmatig" risico overzicht zoals de sector map, zijn er ook extern beheerde databases die dit doel kunnen dienen.

Kennis vergroten

Om de kennis van due diligence in de sector te vergroten, zijn de partijen uit het IMVO-convenant getraind in (1) het uitvoeren van due diligence en de bijbehorende processen en in (2) het uitvoeren van een zelfevaluatie om na te gaan hoever ze zijn met het opzetten van een due diligence proces. Consultancybureau KPMG heeft vervolgens een nulmeting gedaan van hoever de bedrijven onder de overeenkomst waren in het implementeren van een due diligence-proces. Dit gebeurde via een proces waarbij bedrijven eerst een zelfevaluatie invulden op basis van de lijst met essentiële due diligence vragen uit bijlage 3 van het IMVO-convenant, en vervolgens bilaterale beoordelingen (interviews) uitvoerden met KPMG.

Nulmeting van de due diligence implementatie van bedrijven

De resultaten van de due diligence evaluatie van KPMG zijn samengevat in individuele bedrijfsrapportages en een algemeen rapport met de geaggregeerde resultaten van alle bedrijven uit het IMVO-convenant. De onderstaande tabel toont de geaggregeerde scores voor de zeven bedrijven die hebben deelgenomen. De volledige reeks vragen is te vinden in de bijlage bij [de tekst van de overeenkomst](#).

Aanbevelingen naar aanleiding van de nulmeting

Naar aanleiding van de due diligence evaluatie zijn diverse aanbevelingen opgesteld voor de verdere ontwikkeling van een due diligence proces door zowel individuele bedrijven als het IMVO-convenant als collectief. De leden van de due diligence werkgroep hebben de volgende aanbevelingen geprioriteerd:

1. Bedrijven stellen een gedragscode voor leveranciers op en/of ontwikkelen gezamenlijk een sector gedragscode om normen en waarden rond duurzaamheid vast te stellen en daarmee invulling te geven aan de eerste stap van de due diligence cyclus.
2. Bedrijven identificeren, prioriteren en delen risico's en/of ontwikkelen gezamenlijk een structurele manier om risico's (van zowel de sectorkaart als individuele resultaten) te delen en collectief te analyseren om invulling te geven aan stap twee en drie van de due diligence cyclus.
3. Collectief identificeren van opties voor een (gezaamenlijk) klachtenmechanisme om invulling te geven aan stap zes van de due diligence cyclus.

Deze drie aanbevelingen zijn in het tweede en derde jaar doorgevoerd. Het rapport beveelt bedrijven ook aan om doelen te kiezen met anderen en om het met keten partners eens te worden over een collectieve methodiek om die vooruitgang in de richting van die doelen te meten en te monitoren. Deze aanbeveling is opgepikt door leden van FSI als onderdeel van hun [strategie richting 2025](#).

TABEL 1 GEAGGREGEEERDE RESULTATEN VAN DE NULMETING VAN DUE DILIGENCE IMPLEMENTATIE DOOR BEDRIJVEN

Stap due diligence proces	#	Vraag	Verdeling van scores	Gemiddelde score per stap	Gemiddelde score totaal
1 Integreer maatschappelijk verantwoord ondernemen in beleid & managementsystemen	1	Toegewijd beleid		66	53
	2	Communiceren van verplichtingen			
	3	Senior-level bewustzijn			
	4	Interne training			
	5	Interne verantwoordelijkheid			
	6	Gedragscode leveranciers			
	7	Communiceren gedragscode			
2 Identificeren & beoordelen negatieve gevolgen in activiteiten, toeleveringsketens en zakelijke relaties.	8	In kaart brengen keten		48	
	9	Verzamelen risico's en problemen			
	10	Prioriteren risico's			
	11	Leverancier-specifieke risico's			
	12	Grondstoffen			
	13	Betrokkenheid in risico's			
	14	Beoordelen gevolgen			
3 Stop, voorkom of beperk negatieve gevolgen	15	Proces voor staken operaties		52	
	16	Voorkomen en verhelpen			
	17	Voorbeelden voorkomen en verhelpen			
4 Monitor praktische toepassingen en resultaten	18	Doelstellingen		50	
	19	Monitoren interventies			
	20	Proces van leren			
	21	Escalatieprocedure ernstige gevolgen			
	22	Gegevens risico's en gevolgen			
5 Communiceer hoe gevolgen worden aangepakt	23	Communiceren risico's		57	
	24	Communiceren gevolgen			
	25	Communiceren over IMVO-convenant			
	26	Communiceren andere initiatieven			
6 Zorg voor herstelmaatregelen of werk hieraan mee indien van toepassing	27	Toegang tot herstel		29	
	28	Klachtenmechanisme			
Extra	29	Due diligence voortgang		N.A.	
	30	Uitdagingen			

BETEKENIS
KLEUREN

IMPLEMENTATIE
 GEDEELTELIJKE IMPLEMENTATIE

GEEN IMPLEMENTATIE
 NIET VAN TOEPASSING

JAAR 2 ONTWIKKELING VAN INSTRUMENTEN EN EEN GEMEENSCHAPPELIJKE WERKMETHODE

Het tweede jaar van het IMVO-convenant was gericht op het uitvoeren van de aanbevelingen van het eerste jaar.

Gedragscode sierteeltsector

Om opvolging te geven aan de eerste aanbeveling vanuit het eerste jaar, hebben de partijen in de due diligence werkgroep een Nederlands- en een Engelstalige versie van [een sierteeltgedragscode](#) ontwikkeld. Dit document ondersteunt bedrijven in hun eerste stap van het due diligence proces en geeft hun handvatten (principes) om samen met leveranciers continu te streven naar verbetering. Deze gedragscode voor de sierteeltsector is gericht aan een brede groep belanghebbenden, waaronder leveranciers, om verwachtingen en vereisten met betrekking tot duurzaamheid in de toeleveringsketen mee te kunnen communiceren en te waarborgen. Voor gemakkelijke communicatie is er ook [een flyer](#) in het Nederlands en Engels ontwikkeld. Het hebben van een gedeelde set van normen en waarden over duurzaamheid faciliteert een gezamenlijke focus en voorkomt dubbel werk in het de due diligence-cyclus. De gedragscode is opgesteld door partijen uit het IMVO convenant maar is van toepassing op alle belanghebbenden in de sierteeltsector.

DE IMVO-GEDRAGSCODE IN DE PRAKTIJK

We hebben de IMVO-gedragscode voor de sierteeltsector geïmplementeerd in onze organisatie en onze ketenpartners gevraagd hetzelfde te doen. Het due diligence proces richt zich op continue risicoanalyse en verbeteringen. Hoewel we aanzienlijke verbeteringen hebben aangebracht aan de agronomiekant van ons bedrijf, bijvoorbeeld door wetlands en “integrated pest management” te implementeren, zien we de toegang tot herstel als iets dat we moesten verbeteren. Dit heeft geleid tot het inhuren van een lokale relatiemanager in Ethiopië, wiens rol het is om te praten met en te luisteren naar alle lokale belanghebbenden. We hebben ook besloten om onze nieuwe website (www.sherethiopia.com) niet alleen in het Engels te publiceren, maar ook in de lokale talen Afan Oromo en Amhaars. We willen transparant zijn over onze praktijken om onze ‘license to produce’ te behouden.

Aswin Endeman,
Manager Business
Support en MVO bij
Afriflora

FIGUUR 1 DE IMVO-GEDRAGSCODE VOOR DE SIERTEELTSECTOR

De verbinding tussen de OESO-richtlijnen en het FSI-mandje van standaarden

De partijen uit het IMVO-convenant erkennen de directe verantwoordelijkheid van bedrijven om een due diligence-proces te implementeren, maar voorzien ook een substantiële rol voor standaarden om de preventie en beperking van risico's te faciliteren. De partijen hebben het adviesbureau Sustainable Supply Chain Consultants daarom verzocht de om de zogeheten benchmarks van het FSI-mandje te vergelijken met de OESO-richtlijnen om (1) te beoordelen welk van de in de OESO-richtlijnen gedefinieerde risico's tot op zekere hoogte worden aangepakt en om (2) hiaten te identificeren tussen de OESO-risico's en de mate waarin deze in de benchmarks worden gedekt.

HET FSI-MANDJE VOOR SECTOR STANDAARDEN UITGELEGD

Het [FSI mandje voor sector standaarden](#) is een selectie van standaarden die volledig transparant en vergelijkbaar zijn en door middel van onafhankelijke benchmarking hebben aangetoond te voldoen aan criteria over "good agricultural practices", milieu- en/of sociale duurzaamheid. Het mandje kan door private partners worden gebruikt voor verantwoorde inkoop. Het erkent de grote verscheidenheid aan normen en certificeringen in een specifieke sector die bijdragen aan een hoger niveau van duurzaamheid, terwijl onnodige audit-duplicatie, verwarring voor marktspelers en hogere kosten worden vermeden. Standaarden in het mandje worden vergeleken met internationale referenties voor kwaliteit door middel van [een onafhankelijk benchmarkingproces](#).

De vergelijking liet zien welke risico's meestal worden aangepakt door middel van certificering en welke risico's een bedrijf zelf moet prioriteren. Over het algemeen dekken de benchmarks de onderwerpen "Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen" en "Milieu" goed, maar dekken ze slechts gedeeltelijk de onderwerpen "Mensenrechten", "Bestrijding van omkoping" en "Consumentenbelangen". De onderwerpen "Openbaarmaking", "Wetenschap en Technologie", "Concurrentie" en "Belastingen" kwamen helemaal niet aan bod. De laatste drie onderwerpen werden geïdentificeerd als onderwerpen die op de langere termijn door standaarden moeten worden aangepakt.

Risicobeoordeling - Zelfevaluatie & ontwerp van gezamenlijke database

Op basis van de uitkomsten van de vergelijking tussen de OESO-richtlijn en de FSI-benchmarks hebben de consultants en de leden van de due diligence-werkgroep een vragenlijst voor leveranciers ontwikkeld om duurzaamheidsrisico's in hun activiteiten te helpen identificeren en beoordelen. Deze zogeheten [self-assessment questionnaire](#) (SAQ) richt haar vragen op risico's die doorgaans nog niet volledig

zijn opgenomen in de FSI-benchmarks en sluit aan op de principes van de IMVO-gedragcode voor de sierteeltsector. De SAQ kan worden gebruikt als (1) een richtlijn voor gesprekken met leveranciers om samen een due diligence-proces te implementeren en te verbeteren, en (2) als een manier van risicobeoordeling.

Om de informatie uit de SAQ³ efficiënt op te halen en op te slaan en te delen, hebben de consultants en partijen van de due diligence werkgroep ook een ontwerp opgeleverd voor een online tool waarin de resultaten centraal worden opgeslagen. Dit instrument is ontwikkeld in het derde jaar.

Opties voor een klachtenmechanisme identificeren

Om te bepalen wat de beste optie is om toegang tot herstel te bieden, hebben de partijen uit het IMVO-convenant onderzoek laten uitvoeren naar mogelijkheden voor het opzetten van een klachtenmechanisme. Dit leidde tot [een rapport](#) met een analyse van bestaande klachtenmechanismen in andere sectoren en aanbevelingen voor het ontwerp van een klachtenmechanisme in de sierteeltsector. In een later hoofdstuk vatten we de aanbevelingen samen.

Aanbevelingen voor een due diligence actieplan

Met het ontwikkelen van instrumenten en rapporten zijn er veel inzichten opgedaan, welke zijn samengevat in [een rapport met aanbevelingen over hoe verder te gaan met due diligence](#). De aanbevelingen zijn gericht op zowel individuele bedrijven als het IMVO-convenant als collectief (bijvoorbeeld hoe de instrumenten in de huidige groep te borgen, hoe deze op te schalen en hoe meer partijen te betrekken). Een samenvatting van deze aanbevelingen is te vinden in hoofdstuk 4, in de roadmap voor due diligence.

³ Producenten leveren vaak aan verschillende handelsbedrijven en een producent loopt daardoor het risico meerdere keren dezelfde vragenlijst te ontvangen.

JAAR 3 STANDAARDEN VERBINDEN, INSTRUMENT- EN TESTEN EN VOORTGANG EVALUEREN

In het laatste jaar van de overeenkomst werkten de partijen aan het testen van de instrumenten en benaderingen van het tweede jaar. Daarnaast heeft een team van consultants een voortgangsevaluatie van due diligence implementatie uitgevoerd.

Testen van de gedigitaliseerde SAQ

Om te testen of de SAQ kon worden verzonden en verwerkt met meerdere belanghebbenden, werd de SAQ in een pilot gedigitaliseerd met de hulp van het [Certifeye-team](#) en getest met 20 kwekers. Het doel van de pilot was om na te gaan of de digitale SAQ werkbaar is voor telers (inclusief niet-Certifeye gebruikers) en leesbaar is voor de bedrijven die de resultaten moeten aggregeren en aflezen. De uitkomsten waren positief, met de volgende opmerkingen voor vervolgonwikkeling:

- Voordat een vragenlijst verzonden was, was het belangrijk om mensen te hebben die bekend zijn met het testen van het onderwerp, op deze manier konden we het gemak van instructies en de functionaliteit van de website evalueren.
- Er zijn 20 verzoeken tot het invullen van de vragenlijst verstuurd en 7 zijn teruggestuurd. Het was een zeer drukke periode, dus timing en introducties zijn belangrijk om de respons te verhogen.
- Het is belangrijk om snelle reageerders en de problemen die ze tijdens het proces aanwijzen snel aan te pakken. We hebben een paar hiaten in de communicatie geïdentificeerd en daarom moeten de instructies zeer duidelijk zijn en de voltooiing van de SAQ stimuleren.
- Het toevoegen van een persoonlijk tintje is nuttig om aandacht en reactie te krijgen (gepersonaliseerde notitie, feedback op het proces en een bedankbriefje achteraf).
- Het duidelijk houden van instructies is essentieel om de resultaten te krijgen: koppel het onderwerp aan vereisten en naleving, leg uit waarom feedback wordt gewaardeerd.

- Een vragenlijst kan ook nuttig zijn voor andere thema's zoals verpakking of het vragen van andere belanghebbenden.

Evalueren en overbruggen van de verschillen tussen de OESO-richtlijnen en sector standaarden

In oktober 2021 zijn de sector standaarden uit het FSI-mandje geïntroduceerd aan het onderwerp due diligence en de bevindingen van de vergelijking tussen de criteria in de OESO-richtlijnen en de benchmarks voor het FSI-mandje.

Verschillende van de deelnemende standaarden hebben vervolgens de vastgestelde hiaten beoordeeld om te bepalen hoe goed de OESO-criteria in hun normen zijn opgenomen en welke mogelijkheden voor verdere

aanpassing er nog zijn. De resultaten toonden aan dat er verschillen zijn ten opzichte van de hiaten tussen de FSI-benchmark en de OESO-richtlijnen. Hoewel niet alle OESO-onderwerpen relevant zijn voor sector standaarden (bijv. consumentenbelangen voor een business-to-business-standaard), zijn er wel degelijk kansen voor sector standaarden om bij te dragen aan een due diligence proces. Zie annex 2 voor een meer gedetailleerd overzicht van de resultaten.

Delen van lessen en voorbeelden

Jaar 3 was ook een jaar waarin bedrijven en stakeholders lessen deelden. De vertegenwoordigende organisaties en de veiling organiseerden webinars voor hun leden over de verwachte due diligence-wetgeving en hoe zich daarop voor te bereiden, evenals een meer specifieke vervolgses-

TABLE 2 OVERZICHT VAN DE MATE WAARIN ONDERDELEN VAN DE OESO-RICHTLINEN WORDEN AFGEDEKT DOOR DE FSI BENCHMARKS

Onderdeel OESO-richtlijnen	Analyse FSI benchmark	Onderdeel van SAQ	Op middellange termijn in FSI mandje	Op lange termijn in FSI mandje	Niet in scope
1 Openbaarmaking	●	✓	✓		
2 Mensenrechten	●	✓	✓		
3 Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	●	✓	✓		
4 Milieu	Behalve een beperkt aantal vereisten	✓	✓		
5 Bestrijding van omkoping	●	✓	✓		
6 Consumentenbelangen	●			✓	
7 Wetenschap en technologie	●				✓
8 Competitie	●				✓
9 Belasting	●				✓

DE BIJDRAGE VAN SECTOR STANDAARDEN AAN DUE DILIGENCE

Robuuste vrijwillige sector standaarden zoals Fairtrade dragen bij aan de bescherming van milieu- en mensenrechten in alle toeleveringsketens, maar ze vervangen niet due diligence. Fairtrade kan echter wel bedrijven ondersteunen bij elke stap van het due diligence proces door middel van expertise, advies, transparante normen over belangrijke mensenrechten- en milieukwesties, programma's en onafhankelijke audits. Dat gezegd hebbende, kunnen we ook voortbouwen op de lessen van dit IMVO-convenant en geïdentificeerde leefbaar loon gaten gezamenlijk aanpakken, waarbij alle ketenpartijen hun deel van de verantwoordelijkheid op zich nemen.

Karen Bouwsma,
Belieidsadviseur
Fairtrade Nederland

HET DELEN VAN “BEST PRACTICES” OP HET GEBIED VAN DUE DILIGENCE

Gender-responsive due diligence
Women Win heeft een trotse bijdrage geleverd aan het werk onder het IMVO-convenant, en in het bijzonder aan de integratie van gendergelijkheid in prioritaire thema's zoals due diligence. Onze workshop over gender-responsive due diligence voor bedrijven bood een interactieve dialoog om deelnemers te leren hoe ze gendergelijkheid kunnen integreren in hun due diligence-proces. We streven ernaar om dit werk in de sierteeltsector in de toekomst voort te zetten en bedrijven te ondersteunen met onze tools, expertise en netwerk om te werken aan gendergelijkheid in internationale toeleveringsketens. We zullen voortbouwen op wat we hebben geleerd in het IMVO-convenant om ervoor te zorgen dat gendergelijkheid een integraal onderdeel zal zijn van algemene bedrijfspraktijken.

Nada van Schouwenburg,
Programma Manager 'Win-Win
Strategies' bij Women Win

DUURZAAMHEIDSRAPPORTAGE

Royal Lemkes levert een actieve bijdrage aan het IMVO-convenant en heeft gewerkt aan het opbouwen van het due diligence proces door bestaande en nieuwe activiteiten erin op te nemen. Omdat duurzaamheid de kern van ons bedrijf vormt, hebben we onze activiteiten gecommuniceerd door middel van geïntegreerde rapportage <https://onlinetouch.nl/royallemkes/annual-report-2021>. We willen dit in de toekomst uitbreiden, voortbouwend op de lessen van het IMVO-convenant door onze lessen te delen en continue verbetering te stimuleren.

Elise Wieringa,
Manager Duurzaamheid
bij Royal Lemkes.

sie met voorbeelden over het uitvoeren van stap 1 en 2 van het due diligence-proces. Women Win organiseerde bovendien een workshop over “gender-responsive due diligence”, om ervoor te zorgen dat bedrijven begrijpen hoe ze een genderlens kunnen toepassen op hun due diligence-proces. Tot slot heeft het secretariaat ook een workshop over due diligence-rapportage opgezet, waarbij het team van consultants van het consultancybureau 'Sustainable Supply Chain Consultants' leden van zowel FSI als het IMVO-convenant heeft geïnstrueerd over hoe het beste kan worden gecommuniceerd over duurzaamheid en hoe een [praktisch rapportage template](#) kan worden gebruikt om dit te doen.

De evalueatie van de due diligence-implementatie

Het derde jaar is afgesloten met een evaluatie van de voortgang van due diligence implementatie door de bedrijven en de veiling. De evaluatie toonde aan dat er meer bewustzijn van due diligence is en dat de implementatie van een due diligence-proces over het algemeen is verbeterd. Zoals terug is te zien in de tabel hieronder, komen de meest aanzienlijke verbeteringen voort uit het integreren van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen in beleid en managementsystemen (stap 1) en openbare communicatie (stap 5). Het identificeren en beoordelen van negatieve effecten in operaties, toeleveringsketens en zakelijke relaties (stap 2), het aanpakken hiervan (stap 3), het monitoren van de resultaten (stap 4) en het bieden van toegang tot herstel (stap 6) vormen de belangrijkste uitdaging.

TABEL 3 GEAGGREGEEERDE RESULTATEN VAN DE EINDEVALUATIE VAN DE IMPLEMENTATIE VAN DUE DILIGENCE DOOR BEDRIJVEN

Due diligence stap	#	Vraag	Score 2020	Vershil	Score 2022	Gemiddelde score per stap 2020	Vershil	Gemiddelde score per stap 2022
1 Integreeren maatschappelijk verantwoord ondernemen in beleid & managementsystemen	1	Toegewijd beleid	64	26	90			
	2	Communiceren van verplichtingen	64	36	100			
	3	Senior-level bewustzijn	86	11	97			
	4	Interne training	43	30	73	66	15	81
	5	Interne verantwoordelijkheid	79	11	90			
	6	Gedragscode leveranciers	57	16	73			
	7	Communiceren gedragscode	n.v.t.	0	43			
2 Identificeren & beoordelen negatieve gevolgen in activiteiten, toeleveringsketens en zakelijke relaties.	8	In kaart brengen keten	71	15	87			
	9	Verzamelen risico's en problemen	50	13	63			
	10	Prioriteren risico's	50	17	67			
	11	Leverancier-specifieke risico's	43	10	53	48	8	56
	12	Grondstoffen	21	4	26			
	13	Betrokkenheid in risico's	43	-2	41			
	14	Beoordelen gevolgen	57	-7	50			
3 Stop, voorkom of beperk negatieve gevolgen	15	Proces voor staken operaties	57	10	67			
	16	Voorkomen en verhelpen	57	-0	57	52	8	60
	17	Voorbeelden voorkomen en verhelpen	n.v.t.	0	57			
4 Monitor praktische toepassingen en resultaten	18	Doelstellingen	43	21	64			
	19	Monitoren interventies	43	7	50	50	3	53
	20	Proces van leren	57	-4	53			
	21	Escalatieprocedure ernstige gevolgen	n.v.t.	0	57			
	22	Gegevens risico's en gevolgen	n.v.t.	0	40			
5 Communiceer hoe gevolgen worden aangepakt	23	Communiceren risico's	36	18	53			
	24	Communiceren gevolgen	50	10	60	57	12	69
	25	Communiceren over IMVO-convenant	86	14	100			
	26	Communiceren andere initiatieven	n.v.t.	0	63			
6 Zorg voor herstelmaatregelen of werk hieraan mee indien van toepassing	27	Toegang tot herstel	21	22	43			
	28	Klachtenmechanisme	36	11	47	29	16	45
Extra	29	Due diligence voortgang	n.v.t.	0	n.v.t.	n.v.t.		n.v.t.
	30	Uitdagingen	n.v.t.	0	n.v.t.	n.v.t.		n.v.t.
Gemiddelde score			53	10	63			

BELANGRIJKSTE LESSEN VAN DE DUE DILIGENCE EVALUATIE

- De gedragscode heeft geholpen stap 1 te verbeteren, maar wordt nog niet overal toegepast, niet altijd geïntegreerd in inkoopbeisen en -afspraken en nog niet voldoende gecommuniceerd naar keten stakeholders of binnen een bedrijf zelf.
- De risicomappingtool wordt door de meeste bedrijven gebruikt en velen gaven aan dat de tool up-to-date moet worden gehouden (handmatig of via een digitaal alternatief).
- Het is een uitdaging om inzicht te krijgen in negatieve effecten in ketens en om resultaten te monitoren, vaak omdat het betrekken van lokale stakeholders nog niet altijd is gezet.
- Er is veel kennis en betrokkenheid bij leveranciers op het gebied van milieu (bijvoorbeeld CO2, verpakkingen, water), maar het opnemen van sociale thema's in relatie tot leveranciers laat ruimte voor verbetering.
- IMVO-gerelateerde activiteiten zijn vaak klantgebaseerd in plaats van risicogebaseerd
- Er is een sterke afhankelijkheid van certificering voor duurzaamheidsverificatie, maar dit is een middel om een doel te bereiken en geen doel op zich: due diligence vraagt er wel om dat bedrijven verder te gaan dan dat
- Het helpt om 'due diligence' te framen als 'risicomangement' of 'brand management' en zo collega's, inclusief management en kopers mee te nemen in het belang ervan

FACILITERING VAN DUE DILIGENCE DOOR DE OVERHEID

Op 13 juni 2022 heeft de regering de Uitvoeringsagenda [Internationale Sociale Voorwaarden \(ISV\)](#) uitgebracht. In deze voorwaarden staat welke acties de overheid heeft ondernomen en zal ondernemen om de toepassing van internationale sociale voorwaarden te verbeteren. In de Implementatieagenda ISV heeft de overheid acht risicocategorieën geselecteerd waarin sprake is van een verhoogd risico bij inkoop. Producten uit de sierteeltsector zijn nog niet inbegrepen.

Het vergroten van kennis is een belangrijk onderdeel van de Uitvoeringsagenda. Het Expertisecentrum Inkoop (PIANOo) biedt via haar website informatie en tips over de toepassing van ISV bij overheidsopdrachten. Het bevat onder andere informatie over de ISV Academy, een trainingsprogramma voor de toepassing van ISV in inkoop- en aanbestedingstrajecten. Inkoopers die actief zijn in de sierteeltsector kunnen ook gebruik maken van de ISV Academy en deelnemen aan de kennisdeling over contractmanagement.

Government of the Netherlands

Due diligence bij Royal FloraHolland

Bij de evaluatie was ook aandacht voor de rol van de bloemenveiling in due diligence. Als coöperatie van telers en business-to-business handelsplatform is Royal FloraHolland geen eigenaar van de producten die verhandeld worden, maar levert de organisatie wel unieke diensten op het gebied van sorteren, betalen en leveren van producten. Als partij in het convenant heeft Royal FloraHolland de ambitie om een betrouwbare marktplaats te zijn voor verantwoord geproduceerde bloemen en planten. Binnen de IMVO-overeenkomst heet Royal FloraHolland:

- Geholpen bij de realisatie van en communicatie over de gedragscode voor de Sierteeltsector
- De werkbaarheid van de gedragscode getest bij telers en hen aangemoedigd om zich hieraan te committeren
- De verplichting voor telers om ten minste een milieucertificaat (milieuregistratie en -certificering) opgenomen in de regels voor het gebruik van de marktplaats
- Kopers geholpen om een duurzame keuze te maken door informatie te verstrekken over de certificaten die een kweker bezit.

Royal FloraHolland is haar due diligence traject gestart met de top 50 leveranciers van goederen en diensten door het delen van de IMVO-gedragscode voor de Sierteeltsector en hen te hebben gevraagd voor een bewijs van het hieraan voldoen. Met betrekking tot de gebruikers van de marktplaats zal Royal FloraHolland de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid blijven volgen en de regels voor het gebruik van de marktplaats voor zowel leveranciers als afnemers op elkaar af te stemmen voor een gelijk speelveld. Het afstemmen van de marktregels kan inhouden dat een "bewijs van goed gedrag" zoals de IMVO-gedragscode of bepaalde certificering als verplicht onderdeel van deze regels wordt opgenomen, zowel voor telers als voor kopers.

In conclusie - Due diligence

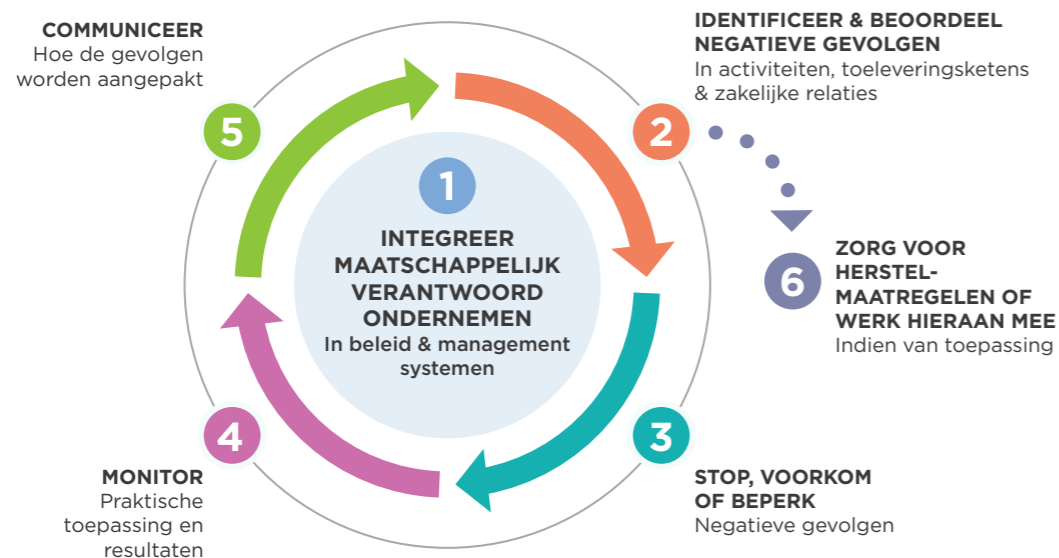
Het onderstaande gedeelte geeft een overzicht van de due diligence uitkomsten en lessen. In hoofdstuk worden deze bevindingen en deliverables vertaald in aanbevelingen voor de sierteeltsector en haar stakeholders.

De due diligence resultaten in een oogopslag

Het onderstaande figuur toont per stap uit het due diligence proces alle instrumenten en rapporten die het [IMVO-convenant](#) heeft opgeleverd. Op de website van is een meer gedetailleerde uitleg van de instrumenten terug te vinden.

FIGUUR 2 IMVO DUE DILIGENCE INSTRUMENTEN PER STAP VAN HET DUE DILIGENCE PROCES

- 1** De IMVO sierteeltsector [gedragscode](#) en [flyer](#) faciliteren het integreren en communiceren van principes voor international verantwoord ondernemen.
- 2**
  - De IMVO [sector mapping](#) vat belangrijkste risico's en [productie en handel volumes](#) per regio samen.
  - De IMVO [self-assessment questionnaire \(SAQ\)](#) help met het identificeren en prioriteren van risico's in hun keten
  - De digitale SAQ en database helpen bedrijven bij het central opslaan en delen van risico informatie.
- 3** Het [due diligence action plan](#) vat concrete aanbevelingen per stap van de due diligence cyclus samen voor bedrijven en andere stakeholders.
- 5** De [IMVO rapportage richtlijnen](#) bieden informatie over het rapporteren over duurzaamheid op een manier die overeenkomt met de OESO-richtlijnen.

Geleerde lessen en mogelijkheden voor verdere ontwikkeling

Algemene voortgang van de due diligence

- Due diligence is een breed concept en hoewel uit de basis evaluatie van 2020 bleek dat veel van de partijen maatregelen hadden getroffen om verband te houden met de verschillende stappen in de due diligence-cyclus, was slechts een beperkt deel van die maatregelen en processen in overeenstemming met de OESO-richtlijnen. Er waren daarnaast specifieke verbeterpunten met betrekking tot beleid (1), risicobeoordeling (2) en toegang tot herstel (6).
- De due diligence-evaluatie van 2022 toonde verbeteringen aan in alle stappen van de due diligence-cyclus, en met name in stap 1 en 5. De belangrijkste resterende verbetermogelijkheden hebben betrekking op stap 2, 3 4 en 6 van de due diligence-cyclus.
- Partijen en stakeholder binnen en buiten het IMVO-convenant kunnen gebruikmaken van de IMVO-instrumenten en de [aanbevelingen voor een due diligence-actieplan](#) om de resterende verbeterpunten aan te pakken en een due diligence proces conform the OESO-richtlijnen en geanticiperde wetgeving op te zetten.

Instrumenten en benaderingen

- De IMVO [gedragscode voor de sierteeltsector](#) biedt breed afgestemde principes en waarden voor een due diligence proces. Het document verduidelijkt breed gedragen prioriteiten en vergemakkelijkt daardoor de vervolgstappen in een proces. Omdat deze meerwaarde groeit bij meer gebruikers, zou integratie in de FSI-strategie wenselijk zijn.
- De [sectormap](#) en bijbehorende [handelsstatistieken](#) kunnen worden gebruikt ter ondersteuning van de risicobeoordeling. Ze moeten echter wel regelmatig worden bijgewerkt voor toekomstige due diligence. Een minder onderhoud intensieve aanpak (bijvoorbeeld extern beheerde databases in plaats van een zelfgemaakt document) is daarom aan te raden.
- De [SAQ](#) richt zich op risico's die niet voldoende worden aangepakt door de normen (op basis van

FSI-benchmarks) en stelt een bedrijf daarom in staat om risico's te prioriteren. Het kan worden gebruikt als (1) richtlijn om leveranciers te ondersteunen bij het op één lijn komen met de OESO en (2) om inzicht te krijgen in de belangrijkste aandachtspunten. De pilot met de digitale versie liet zien dat resultaten centraal kunnen worden geaggregeerd en opgeslagen.

- [De rapportagerichtlijnen](#) en templates bieden een startpunt voor due diligence communicatie en geven sector afstemming in de inhoud en structuur ervan. De richtlijnen zullen wel moeten worden aangepast zodra nieuwe wetgeving (CSRD, due diligence) en richtlijnen (bijv. GRI) zijn gepubliceerd.
- Hoewel sommige bedrijven en sector standaarden de toegang tot herstel tot op zekere hoogte aanpakken, zijn er nog geen op de VN en de OESO afgestemde klachtenmechanismen beschikbaar. Het [klachtenmechaniserapport](#) biedt nuttige aanbevelingen voor zowel bedrijven als FSI om deze op te kunnen zetten. Zie hoofdstuk 4 voor meer informatie.

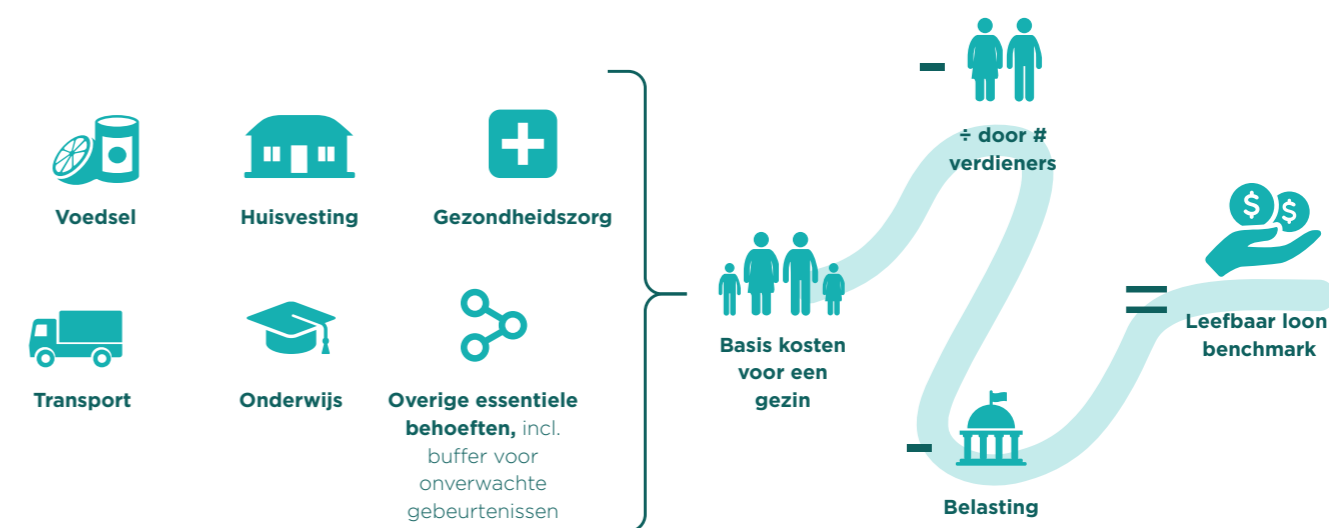
Toepasbaarheid andere stakeholders in de sector

- Veel (internationale) stakeholders buiten de overeenkomst (bijvoorbeeld exporteurs, verenigingen, standaarden) vragen om meer duidelijkheid over wat de verwachte due diligence wetgeving voor hen zal betekenen. Platforms zoals FSI, overheden en maatschappelijke organisaties worden beschouwd als een sleutelrol bij het verschaffen van duidelijkheid en begeleiding. Net als bedrijven zelf door praktische inzichten te bieden.
- Sector standaarden zijn zich steeds meer bewust geworden van due diligence en de rol die ze kunnen spelen om waarde toe te voegen in een (voornamelijk bedrijf gestuurd) proces. Standaarden uit het FSI-mandje lijken meer in lijn met de OESO-richtlijnen dan de benchmark voor het FSI-mandje. Er lijken mogelijkheden te zijn voor normen om waarde toe te voegen op het vlak van openbaarmaking, mensenrechten en omkoping. De hiaten met de OESO-richtlijnen komen meestal voort uit een gebrek aan aandacht voor stakeholders buiten een bedrijf (bijvoorbeeld zakelijke relaties in de supply chain, lokale gemeenschappen en publieke instellingen).

De partijen uit het convenant werken aan leefbaar loon omdat het een fundamenteel mensenrecht is. Zo is het geïntegreerd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, maar ook in de normen van de International Labour Organisation (ILO).

FIGURE 3 BEREKENING VAN EEN LEEFBAAR LOON BENCHMARK

3. Leefbaar loon

Een leefbaar loon is de beloning voor een werknemer (zowel in contanten als in natura) voor een standaard werkweek op een specifieke plaats en tijd, en waarmee de werknemer en haar of zijn gezin een fatsoenlijke levensstandaard kan bieden. Een ‘fatsoenlijke levensstandaard’ omvat voedsel, water, huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg, vervoer, kleding en andere essentiële behoeften, waaronder een buffer voor onverwachte gebeurtenissen. Hoe hoog het leefbaar loon voor een bepaalde tijd en plaats moet zijn, wordt bepaald door een zogenaamde “leefbaar loon benchmark”. Leefbaar loon benchmarks worden ontwikkeld door onafhankelijke onderzoeksinstituten.

Daarnaast is het rechtstreeks gekoppeld aan de “Sustainable Development Goal” (SDG) nummer 1 (het verminderen van armoede en ongelijkheid) van de Verenigde Naties. Bovendien kunnen bedrijven door een leefbaar loon te garanderen reputatierisico's verlagen [en het personeelsverloop verminderen](#).

De doelstellingen rondom leefbaar loon

Als erkenning van het belang van leefbaar loon hebben de partijen uit het IMVO-convenant leefbaar loon opgenomen als één van de prioritaire thema van de overeenkomst en zich geïnteresseerd aan de volgende belangrijke doelstellingen:⁵

- Partijen verhogen hun kennisniveau verhogen en streven ernaar concrete handelingsperspectieven met betrekking tot leefbare lonen te identificeren en waar nodig samen aan te pakken.
- Partijen zetten een leefbaar loonproject op of sluiten zich aan bij een lopend project.
- Het ministerie van Buitenlandse Zaken zal zich via de ambassades en eventueel een regionale aanpak inzetten voor het realiseren van leefbare lonen in de sierteeltsector die tot stand komen door middel van CAO-onderhandelingen.

JAAR 1 KENNIS OPDOEN EN EEN ALGEHELE AANPAK OPZETTEN

De partijen hebben zich via een leefbaar loon werkgroep ingezet voor het ontwikkelen van de nodige kennis en instrumenten voor het aanpakken van leefbaar loon. In samenwerking met FSI en leefbaar loon experts van IDH is een stappenplan ontwikkeld om te werken aan leefbaar loon op basis van het 5-stappenplan van de IDH Living Wage Roadmap Coalition. Dit stappenplan is in de loop der tijd geactualiseerd met behulp van de inzichten uit de leefbaar loon pilots in het tweede en derde jaar maar ook met behulp van inzichten uit andere sectoren.

Naast het werk aan een leefbaar loon, heeft de werkgroep getracht om de loonniveaus op productielocaties zonder wettelijk minimumloon minimaal gelijk te trekken aan de "World Bank Extreme Poverty Line" (WBPL). De deadline voor deze doelstelling was april

FIGUUR 4 EEN 5-STAPS BENADERING VOOR HET WERKEN AAN LEEFBAAR LOON

⁵ Raadpleeg bijlage 1 voor de volledige lijst van doelstellingen uit de IMVO-overeenkomst

2020 en hoewel de productiepartijen uit het IMVO⁶ konden bevestigen hieraan te voldoen, gold dat niet voor de handelspartijen aangezien zij te maken hebben met een veelvoud van kwekers in verschillende landen. Om ook die groep kwekers te bereiken hebben de partijen sector standaarden die actief zijn in landen zonder wettelijk minimumloon gevraagd de WBPL-ondergrens op te nemen als een vereiste in hun criteria. Hoewel twee van de drie relevante standaarden dit hebben gedaan (Fairtrade en MPS), heeft één dit niet schriftelijk bevestigd (EHPEA). Dit suggereert de noodzaak om relevante sociale benchmarks (bijv. SSCI) bij te werken om volledige afstemming over alle sector standaarden te realiseren.

JAAR 2 METEN VAN HET LEEFBAAR LOON GAT

In het tweede jaar is er een leefbaar loon pilot opgezet. Tijdens de pilot werden 27 kwekers in Ethiopië, Kenia en Oeganda getraind op leefbaar loon en het gebruik van de IDH salary matrix om het verschil tussen het leefbaar loon in hun regio en wat zij zelf betalen te meten (het zogeheten leefbaar loon gat). Door deze pilot kregen zowel deze kwekers als de partijen uit de IMVO leefbaar loon werkgroep een inzicht in de orde van grootte van het leefbaar loon gat, en wat er moet gebeuren om toe te werken naar een leefbaar loon. De pilots leidden ook tot een brede verzameling feedback op de salary matrix, waardoor IDH – samen met ervaringen uit andere sectoren – de tool verder kon verbeteren.

$$\text{Leefbaar loon benchmark} - \text{Huidige beloning} = \text{Leefbaar loon gat}$$

⁶ Productiebedrijven zijn telers/veredelaars, en omvatten geen handelsbedrijven of detailhandelaren.

Om betrouwbare en geïntegreerde pilot resultaten te garanderen, werden enkele sector standaarden en auditors⁷ getraind op leefbaar loon, zodat ze de voortgang konden evalueren en de resultaten tegen het einde van de pilot (jaar drie) konden evalueren. Om zulke audits ook tijdens de reisbeperkingen van de pandemie mogelijk te maken, zijn de auditoren getraind op "virtuele" audits. Dit was de eerste keer dat dergelijke audits op afstand zijn getest en zodoende resulteerden deze pilots ook in het eerste online verificatie protocol voor leefbaar loon.

Hiernaast hebben het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Nederlandse ambassade in Ethiopië een online Living Wage sessie georganiseerd om lokale bewustwording te creëren over het belang van Leefbaar Loon. Tijdens de sessie bespraken verschillende Ethiopische telers en leden van de werkgroep Leefbaar Loon uitdagingen en kansen. Omdat het essentieel is om een verbinding te hebben met de lokale stakeholders, zou het nuttig zijn om vergelijkbare relaties op te bouwen met andere ambassades.

JAAR 3 GEZAMENLIJK ANALYSEREN EN AANPAKKEN VAN HET LEEFBAAR LOON GAT

In het derde jaar hebben de kwekers in de leefbaar loon pilot hun leefbaar loon gat berekeningen afgerond en hebben de standaarden en auditoren de resultaten geïntegreerd. De resultaten zijn vervolgens geanalyseerd door zowel de deelnemende kwekers als door de leden van de IMVO leefbaar loon werkgroep en dienden als basis voor een pilot met leefbaar loon in de toeleveringsketen.

⁷ MPS-ECAS, Flocert, Kenya Flower Council, Ethiopische Tuinbouw Productie en Export Vereniging

Resultaten leefbaar loon metingen

De pilot voor de leefbaar loon meting in 2021 besloeg een beperkte selectie van kwekers en aangezien dit de eerste keer was dat de lonen werden gemeten, moeten de hieronder beschreven resultaten worden beschouwd als een indicatie van de uitdaging die voor ons ligt en niet als een volledig representatief en definitief resultaat.

De metingen van het leefbaar loon gaven echter wel een goed inzicht in de orde van grootte van het leefbaar loon gat en boden ook een eerste ervaring met het gebruik van de onderliggende methodologie. Dit waren nuttige resultaten om de koers voor leefbaar loon in de bloemen-sector mee te bepalen. In het kort waren de resultaten van de pilots als volgt:

- **Belangrijkste resultaten:** Uit de resultaten blijkt dat 69% van de werknemers op de deelnemende bedrijven een leefbaar loonverschil heeft. Het merendeel van de werknemers heeft een leefbaar gat tussen de 30 en 50%.
- **Genderanalyse:** Uit de genderanalyse blijkt dat vrouwelijke werknemers (5510) een meerderheid van 57% van het totaal aantal werknemers (9690) was. Vrouwelijke werknemers hebben vaker een leefbaar loon dan hun mannelijke tegenhangers, hoewel de omvang van de leefloonkloof niet significant lijkt te verschillen.
- **Voordelen in natura:** Een analyse van de gegevens over de voordelen in natura houdt rekening met de drempels die zijn vastgelegd in de breed erkende Anker richtlijnen voor leefbaar loon. De voordelen in natura bedroegen gemiddeld 9% van de totale beloning van werknemers en verschilden niet tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers.⁸

⁸ Volgens de werkdefinitie van leefbaar loon mag de totale waarde van de voordelen in natura niet meer bedragen dan 30% van de totale beloning.

EVALUATIE VAN LEEFBAAR LOON METING PILOTS IN 2021 – BELANGRIJKSTE INZICHTEN

Bruikbaarheid van de methodologie

De ervaring leert dat, in combinatie met de juiste verificatie en begeleiding van een derde partij zoals een standaard of auditor, de salary matrix en de onderliggende benchmarking methodologie een geschikte en goed op elkaar afgestemde manier van werken aan leefbaar loon als sector biedt.

Voordelen in natura definiëren en interpreteren

Het meest uitdagende deel van de meting van het leefbaar loon is de identificatie en toewijzing van voordelen in natura, omdat het een uitdaging kan zijn om te bepalen of de in-natura voordelen voldoen aan de vereisten van de Anker leefbaar loon methodologie, of omdat een kwekerij deze natura voordelen en beloningen zelf nog niet in kaart heeft vastgelegd in beleid of HR-structuren. Kennispartners zoals maatschappelijke organisaties of standaarden kunnen mogelijk ondersteuning bieden bij deze interpretaties.

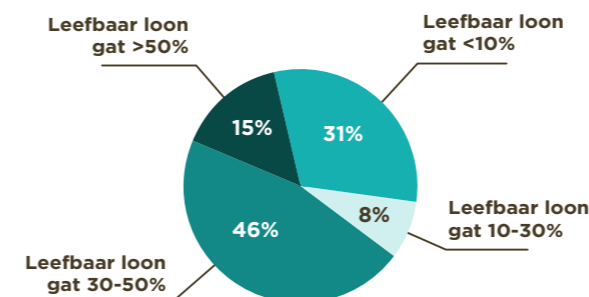
Leefbaar loon begrijpen en communiceren

Communiceren over leefbaar loon vereist een goed begrip van wat het is en hoe ze het kunnen aanpakken in samenwerking met ketenpartners. Een goede communicatie is namelijk essentieel om personeel niet te veel te beloven. Werknemers-comités en externe adviseurs worden meestal genoemd als een goede ingang voor een dialoog met werknemers. De sociale dialoog met werknemers wordt in het algemeen beschouwd als een belangrijk onderdeel leefbaar loon, bijvoorbeeld in het geval van het vastleggen van de toegevoegde waarde van bepaalde voordelen in natura.

Ondersteuning door afnemers is essentieel

Deelnemers uit de pilot gaven aan dat andere kwekers en ook standaarden het meest beginnen te doen rondom leefbaar loon. Afnemers en inkopers beginnen ook te bewegen, maar in mindere mate. Verschillende deelnemers gaven aan dat als hun afnemers bereid zijn om aan leefbaar loon te willen werken, ze meer vertrouwen hebben om te beginnen met het dichteren van hun leefbaar loon gat.

FIGUUR 5 LEEFBAAR LOON GAT VAN
WERKNEMERS MET EEN BELONING LAGER DAN
EEN LEEFBAAR LOON

Evaluatie van leefbaar loon metingen

In het derde jaar hebben partijen uit het convenant en deelnemers uit de leefbaar loon pilot de processen en resultaten van de pilots geëvalueerd.

De inzichten uit de leefbaar loon pilots bieden een waardevolle basis voor de 2025 strategie van FSI en dienden bovendien als basis voor het opzetten van een leefbaar loon keten pilot, waarvan de ontwikkeling begin drie jaar van start ging. Het projectplan is ontwikkeld door leden van de werkgroep leefbaar loon en wordt nu uitgevoerd door een onafhankelijke consultant (projectmanagement), een producent, een handelaar en een retailer. Het doel van het project is om kennis te ontwikkelen over scenario's voor het verkleinen van een leefbaar loon gat. Het project wordt in oktober afgerond, waarna de lessen worden gedeeld.

In conclusie – leefbaar loon

Hieronder delen we een overzicht van de uitkomsten rondom leefbaar loon. In hoofdstuk 5 worden deze bevindingen vertaald in aanbevelingen voor de sierteeltsector en haar stakeholders.

DE IMVO-CONVENANT LEEFBAAR LOON KETEN PILOT

Als partijen in het IMVO-convenant erkennen de Floral Connection en Albert Heijn het belang van een leefbaar loon voor werknemers. Samen met kwekerij "Nini Roses" werken de Floral Connection en Albert Heijn daarom samen in een project om meer kennis te genereren over leefbaar loon en manieren om dit in samenwerking met anderen aan te pakken. We hopen de verwachte lessen te gebruiken in onze inspanningen om geleidelijk te werken aan een leefbaar loon.

Marloes Bruin,
Sustainability Manager
bij Albert Heijn

Marko van Kesteren,
Team Manager Quality
Assurance bij
The Floral Connection,
Dutch Flower Group

De leefbaar loon instrumenten en benaderingen in vogelvlucht

Het onderstaande omvat alle instrumenten en benaderingen rondom leefbaar loon die door het IMVO-convenant zijn opgeleverd.

Geleerde lessen en punten ter verbetering

Algemene ervaring:

- Leefbaar loon is van toenemend belang voor de markt en zal de komende jaren voor veel bedrijven op de duurzaamheidsagenda blijven staan, binnen

TABEL 4 IMVO-ACTIVITEITEN EN RESULTATEN PER STAP VAN DE LEEFBAAR LOON BENADERING

	Welke benchmark?	Wat is het gat?	Hoe verifiëren?	Hoe actie nemen?	Wat kunnen we leren van anderen?
					
ACTIVITEITEN IMVO-CONVENANT	Verzamelen beschikbare benchmarks 2020 Trainen kwekers en auditors op leefbaar loon 2021	Salary matrix training en kwekerij meting pilots 2021	Virtuele data check & audit training standaarden 2021 Verificatie van leefbaar loon metingen 2021	Leefbaar loon keten pilot 2022	Evaluatie van pilot resultaten met kwekers, standaarden en werkgroep 2022 Evalueren eerste inzichten keten pilots 2022
RAPPORTAGE EN INZICHTEN		Geaggregeerde rapportage meting pilots 2021	Virtuele data check protocol 2021		Geanticipeerde eindrapport leefbaar loon keten project 2022
INSTRUMENTEN	Benchmark finder met erkende benchmarks per regio	Salary Matrix voor het meten van het gat tussen het huidige loon en een leefbaar loon	Erkende en getrainde auditors voor verifiëren van leefbaar loon metingen Verification guidelines & reporting template	Aanbevelingen voor betrekken werknemers vertegenwoordiging	Project inzichten en workshops Opzetten van een markt toezegging

het IMVO-convenant kwam dit tot uiting in de integratie van leefbaar loon in de IMVO-gedragscode voor sierteelt.

- De leefbaar loon metingen tot nu toe vertellen ons dat er aanzienlijke leefbaar loon gaten zijn in Ethiopië, Kenia en Oeganda. Er is daarnaast een genderongelijkheid en ruimte om leefbaar loon aan te pakken door middel van voordelen in natura (zolang dit ondersteund wordt door een dialoog met werknemers). Kwekers die hun leefbaar loon gat hebben gemeten, kunnen hun bevindingen gebruiken om weloverwogen besluiten te nemen voor het verkleinen van hun leefbaar loon gat.
- De momenteel beschikbare methodologieën voor leefbaar loon bieden een gestructureerde en op elkaar afgestemde manier om leefbare loonverschillen te meten en te monitoren. Beschikbaarheid van meer actuele leefbaar loon benchmarks voor regio's blijft echter een verbeterpunt

Ondersteuning van- en samenwerking met stakeholders:

- Sector standaarden en auditors zijn van vitaal belang omdat zij leefbaar loon metingen kunnen verifiëren. Daarnaast kunnen zij kwekers helpen met het identificeren van voordelen in natura. Tot slot maakt een integratie van de methodologie in standaarden het mogelijk om breed afgestemde metingen in de hele sector te doen (met gelijke methodologie).
- Kwekers gaven aan behoefte te hebben aan meer kennis op het gebied van het meten van leefbaar loon (bijv. met het definiëren van voordelen in natura) en communicatie (bijv. sociale dialoog met werknemers) en kunnen baat hebben bij steun van (lokale) kennispartners.
- Hoewel leefbare loonverschillen op verschillende manieren kunnen worden aangepakt (voordelen in natura, bonussen, inkoopovereenkomsten, productie), zullen sommige interventies ondersteuning door handelaren en retail vereisen.
- Minimale loon niveau's zoals de WBPL werden geïntegreerd door twee van de drie relevante vrijwillige normen, wat suggereert dat benchmarks zoals SSCI moeten worden bijgewerkt om dit een algeheel vereiste voor standaarden te maken.

4. Verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen

Bloemen en planten worden wereldwijd geproduceerd en verhandeld en doorlopen een internationale keten. Gewasbeschermingsmiddelen (middelen) worden op meerdere plaatsen in de keten toegepast en om op ieder plek in de keten een correct gebruik te garanderen en negatieve gevolgen voor het milieu te voorkomen, is het essentieel om verantwoord gebruik van middelen te waarborgen.

De partijen uit het IMVO-convenant erkennen de mogelijke negatieve gevolgen van middelen op het milieu en mens. Tijdens de looptijd van het convenant hebben de partijen daarom gewerkt aan het reduceren de milieueffecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het bevorderen van het gebruik van middelen in kwekerijen.

Doelstellingen rondom verantwoord gebruik gewasbeschermingsmiddelen

In erkenning van het belang van verantwoord middelen gebruik hebben de partijen uit het convenant zich verbonden tot de volgende doelstellingen:

- Partijen dragen bij aan de ontwikkeling van een breed gedragen methodiek om inzicht te geven in de milieubelasting van gewasbeschermingsmiddelen.
- Partijen gaan in gesprek met ketenpartners en andere belanghebbenden om belemmeringen voor veilig gebruik te identificeren en weg te halen, en om “best practices” te identificeren en te bevorderen.
- De partijen zorgen voor de vermindering van de milieubelasting en organiseren een adequaat toezicht op het gebruik van deze methode.

JAAR 1 INVENTARISATIE VAN VEILIG GEBRUIK RISICO'S & ONDERSTEUNING VAN BESTAANDE INITIATIEVEN

Partijen zijn via de werkgroep gewasbescherming aan de slag gegaan met het verminderen van de milieueffecten en het bevorderen van veilig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in kwekerijen. Op het gebied van veilig gebruik hebben partijen de risico's van het gebruik van middelen op verschillende punten in de keten geïnventariseerd, wat als basis is gebruikt voor de ontwikkeling van oplossingen rond veilig gebruik. Wat de milieu-impact betreft, heeft de werkgroep de opties bekeken om zich aan te sluiten bij bestaande initiatieven in plaats van ermee te concurreren. Zodoende is er besloten dat het convenant zich volledig in zou zetten voor de ondersteu-

ning van het topsectorenproject [Milieu Indicator Gewasbescherming \(MIG\)](#) met als doel het gebruik van de MIG in de (internationale) sector te waarborgen.

JAAR 2 IDENTIFICEREN VAN “BEST PRACTICES” VOOR VEILIG GEBRUIK & TESTEN VAN MILIEU-IMPACT METING

Wat betreft veilig gebruik hebben de partijen 5 risico's voor gebruik van middelen geprioriteerd op basis van de de inventarisatie van jaar 1. De partijen hebben vervolgens een onlinestudie gedaan om de onderliggende oorzaken van deze risico's in kaart te brengen, met betrekking tot bedrijfsbeleid, uitvoering van gewasbeschermingsmiddelen, soorten gebruikte middelen, rollen van belanghebbenden en training en bewustzijn. De studie is - gebaseerd op de prioritering uit de IMVO-sector map - uitgevoerd in Kenia en Oeganda. De resultaten van het onderzoek toonden aan dat bedrijven meestal goed doordachte processen hebben en vrij goed scoren op de meeste aspecten. Op het gebied van opleiding liggen er echter kansen voor meer aandacht voor de opleiding van nieuwe werknemers. Werknemerscomités blijken essentieel te zijn ter ondersteuning van training en bewustmaking. Deelnemers aan het onderzoek gaven aan dat deze comités helpen met ad-hoc/ periodieke beoordeling van incidenten, maandelijkse inspecties van apparatuur en spuitplannen en regelmatige risico-inventarisatie om ervoor te zorgen dat de juiste middelen en persoonlijke beschermingsmiddelen worden gebruikt. De (ondersteuning van werknemerscomités bij) regelmatige opleiding voor nieuwe werknemers en het creëren van bewustzijn voor het gebruik van biologische middelen gelden als aandachtspunten voor het verbeteren van criteria in sector standaarden.

In het geval dat er een incident is, komt dit vaak voort uit het niet naleven van procedures om verschillende redenen (bijvoorbeeld het niet dragen van een beschermend pak vanwege hoge temperaturen of het verspreiden van lege containers op niet-conforme manieren omdat er geen lokale infrastructuur en capaciteit is om lege containers op te halen en/of te vernietigen).

Incidenten komen vaak voort uit het niet naleven van procedures om verschillende redenen (bijvoorbeeld het niet dragen van een beschermend pak vanwege hoge temperaturen of het onjuist weggooien van gebruikte containers omdat er geen lokale infrastructuur en capaciteit is om lege containers op te halen en/ of te vernietigen).

Op het gebied van milieu-impact heeft IMVO-steunbetuiger MPS bijgedragen aan de MIG met het doorlopen van een theoretische testcase (het testen van een rekenmodel op basis van data) en namen verschillende werkgroep leden deel aan een MIG-pilot voor de internationale chrysantenteelt (waarbij de methodologie werd toegepast op kwekerijen). De test en de pilot leidden tot een aangescherpte versie van de methodologie en toonden aan dat hoewel de rekenregels compleet zijn, een praktische toepassing meer stoffeigenschappen data vereist (dan enkel de geselecteerde pilot gewassen). Dit betekent dat er een internationale stoffeigenschappen database zou moeten komen. Deze feedback is opgenomen in jaar 3, waarin de pilot is afgerond.

SECTORALE STEUN VOOR DE MIG

“MPS is inmiddels langer dan 25 jaar actief in de sierteeltsector. De actieve deelname van MPS aan zowel het IMVO conveant als het consortium voor de ontwikkeling van de MIG, stelde MPS in staat om brede kennis en ervaring te delen van zowel zichzelf als haar mede IMVO-deelnemers, met als einddoel het bereiken van een uniek instrument dat nationaal en internationaal kan worden gebruik om de impact van middelen te berekenen, zowel in de tuinbouw als in de sierteeltsector, in de hele keten.”

Luisa Mealha Stigter,
Technisch Specialist
bij MPS

JAAR 3 TESTEN MILLIEU INDICATOR GEWASBESCHERMING

In het derde jaar van het convenant hebben partijen zich gericht op de afronding van de MIG pilot en de resultaten beoordeeld. De partijen hebben ook onderzoek laten uitvoeren door IMVO-steunbetuiger Natuur & Milieu om aanbevelingen voor het integreren van de MIG in de sector vast te leggen.

De pilot resultaten toonden dat de berekeningsmethode voor het meten van de impact op het milieu van waarde voor de sector zijn. Uit de pilot bleek echter ook dat als de MIG de onderliggende database internationaal toepasbaar moet zijn, de database moet worden uitgebreid met minstens 150 werkzame stoffen. Bovendien zou de MIG moeten worden bijgewerkt om ervoor te zorgen dat outputgegevens kunnen worden opgeslagen, gemonitord en vergeleken om zo een data-gedreven beheer van middelen te kunnen ondersteunen. De MIG-software zou tot slot gebaat zijn bij een koppeling met andere databases en systemen (zoals die van certificeringsschema's) om het gebruik ervan makkelijk op te kunnen schalen.

Een brede toepassing van de MIG vereist ook een gedegen governance. Het onderzoek van Natuur en Milieu omvatte verschillende opties voor governance en gaf aanbevelingen voor het opzetten van een onafhankelijke stichting voor eigendom van de MIG-methodiek en de database met werkzame stoffen, waarbij belanghebbenden uit het oorspronkelijke MIG-consortium of daarbuiten (bijv. FSI) betrokken zouden zijn. De interface/ software om de methodologie en database mee toe te passen zou dan decentraal worden ontwikkeld, wat betekent dat organisaties hun eigen tool kunnen ontwikkelen zolang hun softwareversie door geaccrediteerde auditors wordt geverifieerd op kwaliteit en naleving van de methodologie. Dit zou het mogelijk maken om de MIG op de beste manier op een doelgroep af te stemmen en zou bijvoorbeeld standaarden uit het FSI in staat stellen de MIG in hun systemen te verwerken in hun systeem te integreren.

INTEGRATIE VAN DE MIG IN DE SECTOR

Natuur & Milieu hecht veel waarde aan verantwoord middelen gebruik en heeft dit bevorderd door actieve deelname aan zowel het IMVO-convenant als het MIG-consortium. We zien het werk van beide initiatieven als complementair en zullen voortbouwen op de lessen uit ons onderzoek voor het IMVO om de acceptatie van de MIG in de internationale sierteeltsector te bevorderen.

Berthe Brouwer,
Project Manager bij
Natuur & Milieu

**NATUUR
& MILIEU**

5. Overige prioritaire thema's

Naast de drie prioritaire thema's hierboven, hebben de leden van het IMVO-convenant ook aan andere thema's gewerkt. Hoewel deze even belangrijk zijn als de andere thema's, hebben de partijen besloten om deze wegens beperkte capaciteit op te nemen in andere IMVO-activiteiten of door afstemming op de activiteiten van het FSI.

Vrouwenrechten en gendergelijkheid zijn een van deze onderwerpen en zijn geïntegreerd in andere activiteiten. In due diligence gebeurde dat door integratie van gendergelijkheidsaspecten in de IMVO-gedragscode en door het organiseren van een gender due diligence werkgroep. In leefbaar loon is dit gedaan door middel van analyse van leefbare gaten en uit te splitsen naar geslacht, wat ook zou moeten leiden tot gendergevoelige lessen in de lopende pilot met leefbaar loon. Een ander onderwerp dat rechtstreeks via het IMVO-convenant werd behandeld, was landrechten, waarvoor het secretariaat en het ministerie van Buitenlandse Zaken een kennis sessie organiseerden.

Klimaatverandering en watergebruik zijn aangepakt in overeenstemming met FSI. Leden van FSI passen een "life cycle analysis" toe om de ecologische voetafdruk en de efficiëntie van het watergebruik van een product te meten. De due diligence-evaluatie wees erop dat deze aanpak heeft geleid tot een aanzienlijke betrokkenheid van keten spelers wat betreft milieu duurzaamheid. Deze betrokkenheid ontbreekt nog voor de meer sociale onderwerpen. Waterkwaliteit komt ook voor in de MIG, waardoor een gebruiker de impact van het gebruik van pesticiden op grond- en oppervlaktewater kan meten.

© Fotomel.nl

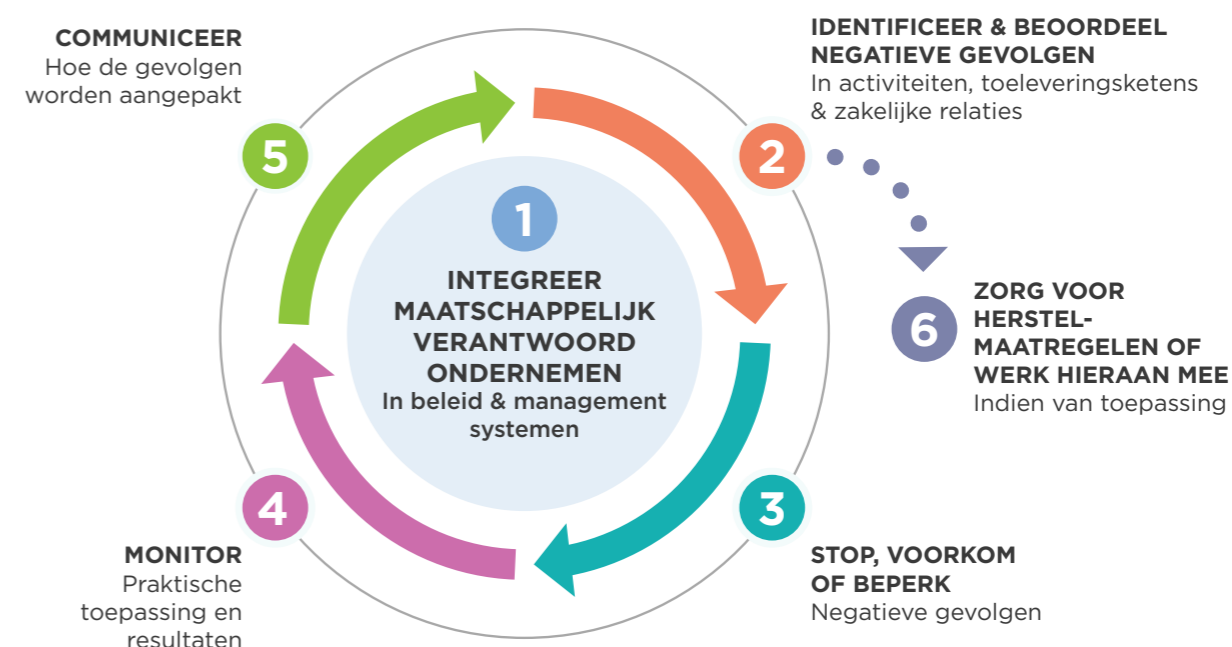
6. Integreren van lessen en resultaten – De IMVO roadmap voor de sierteeltsector

ROADMAP VOOR DUE DILIGENCE

Aanbevelingen voor bedrijven per stap in de due diligence-cyclus

Het IMVO-convenant is tot een stapsgewijze aanbeveling gekomen voor de implementatie van een due diligence-proces. In het onderstaande gedeelte vatten we de belangrijkste aanbevelingen en acties samen. Raadpleeg het volledige rapport met [aanbevelingen voor een due diligence-actieplan](#) voor meer detail.

FIGURE 6 HET DUE DILIGENCE PROCES VOLGENS DE OESO-RICHTLIJNEN

STAP 1

Integreer verantwoord ondernemen in beleid en managementsystemen

Aanbevelingen uit het IMVO-convenant:

- Implementeer de [IMVO-gedragscode](#), werk bestaand beleid op basis daarvan bij of ontwikkel nieuw beleid op basis daarvan.
- Integreer de gedragscode of ander relevant beleid in de procedures van de organisatie door managementondersteuning te krijgen, collega's actief te betrekken (buiten de duurzaamheid afdeling) en leveranciers te betrekken en [te communiceren](#).

STAP 2**Identificeer en beoordeel potentiële nadelige gevolgen in activiteiten, toeleveringsketens en zakelijke relaties****Aanbevelingen uit het IMVO-convenant:**

- **Stimuleer en faciliteer:**
  - Gebruik de [IMVO-sectormap](#) en [sectorhandelsstatistieken](#) voor een snel overzicht van de meest substantiële handels- en productiestromen per land, evenals de opvallende risico's in dat land. De gratis beschikbare online [MVO-risicochecker](#) en het [Gender Gap Report van het World Economic Forum](#) bieden ook een nuttig startpunt voor het opzoeken van algemene risico's en gender-specifieke risico's.
  - Gebruik de [self-assessment questionnaire \(SAQ\)](#) voor leveranciers die zijn gecertificeerd met standaarden uit het FSI-mandje om (1) hen te begeleiden bij wat ze moeten opzetten om af te stemmen met de OESO-richtlijnen of om (2) hun antwoorden te verzamelen en te aggregeren en zo algemene aandachtspunten voor leveranciers in een bepaald gebied te identificeren.
  - Beoordeel de ernst en waarschijnlijkheid van de resultaten van de SAQ en prioriteer risico's door (samen met stakeholders) de directe of indirecte betrokkenheid van de organisatie te bepalen. Ontwikkel doelen voor het aanpakken van de geprioriteerde risico's.
- **Werk aan impact:**
  - Implementeer acties gerelateerd aan de risico's die geprioriteerd zijn en begin - indien nodig - klein door prioriteit te geven aan een specifieke regio, product of zelfs een zakelijke relatie.
  - Zorg voor gedeelde waarde voor supply chain-partners door te definiëren wat er voor hen in zit.

STAP 3**Stop, voorkom of beperk negatieve gevolgen****Aanbevelingen uit het IMVO-convenant:**

- Individuele interventies: het updaten van interne processen om due diligence mogelijk te maken. Bijvoorbeeld: het maken van nieuwe standaard prijs- en leveringsafspraken, het uitbreiden van de capaciteit van

de MVO-afdeling (fte's, budget, autoriteit & besluitvorming) om meer ondersteuning mogelijk te maken bij de validatie en begeleiding van zakelijke relaties.

- Samenwerkingsinterventies: Pak gezamenlijk de geprioriteerde risico's aan. Begin klein om het behapbaar te houden, gericht op bijvoorbeeld een land, regio, product of zelfs een specifieke zakelijke relatie. Zorg voor wederzijds begrip en voordeel voor beide uiteinden van de zakelijke relatie.
- Samenwerkingsinterventies: Organiseer een-op-een begeleiding (individuele aanpak) voor bedrijven om de geprioriteerde risico's aan te pakken, inclusief het stellen van SMART-doelen, het zoeken naar partners om te beïnvloeden (leverage), het financieren van de acties en het bewaken van de voortgang

STAP 4**Monitor praktische toepassingen en resultaten****Aanbevelingen uit het IMVO-convenant:**

- **Stimuleren en faciliteren**
  - Individuele interventie: Als duurzaamheidsprincipes (stap 1) en geprioriteerde risico's (stap 2) door het management worden erkend en er interventies zijn gedaan om interventies te stoppen, te voorkomen en/of te beperken, maak dan overeenstemming over KPI's om interventies te monitoren. Maak KPI's van toepassing op bijvoorbeeld de inkoop- en kwaliteitsafdelingen en zorg ervoor dat de verzamelde gegevens worden uitgesplitst naar geslacht om te voorkomen dat specifieke risico's voor vrouwen over het hoofd worden gezien.
  - Collectieve interventie: Gezamenlijk afstemmen op KPI's, bijvoorbeeld door het ondersteunen van het opzetten van monitoring- en rapportageprotocollen in initiatieven zoals FSI.
- **Continue verbetering:**
  - Opzetten of gebruiken van bestaand contact met leveranciers om de impact van interventies te beoordelen, bijvoorbeeld met behulp van de SAQ voor een gestructureerd gesprek.
  - Ga in gesprek met kennispartners zoals NGO's en verzamel en beoordeel gegevens en onderzoek naar productie regio's om uw processen mee te sturen.
  - Gebruik klachtenmechanismen om mogelijke nadelige effecten te signaleren.

STAP 5**Communiceer hoe gevolgen worden aangepakt****Aanbevelingen uit het IMVO-convenant:**

- Publiekelijk rapporteren over due diligence-processen als (onderdeel van) niet-financiële bedrijfsrapporten, met betrekking tot duurzaamheidsinspanningen die een organisatie al heeft of van plan is op te zetten op basis van recente ervaringen. Voor richtlijnen voor "conforme" rapportage gebruikt u:⁹ De [IMVO-rapportagerichtlijnen en template](#), of;
- De [OESO-richtlijnen voor verantwoord ondernemen](#) (blz. 33).
- Het opzetten van interne communicatie over due diligence, de behaalde resultaten en toekomstplannen door bijvoorbeeld trainingen op te zetten, blogs te schrijven of nieuwsbrieven te versturen.

STAP 6**Zorg voor herstelmaatregelen of werk hieraan****Aanbevelingen uit het IMVO-convenant:**

Hieronder worden de belangrijkste punten van het [adviesrapport van het klachtenmechanisme](#) samengevat.

Opzetten van een klachtenmechanisme:

1. Begin lokaal: In de eerste plaats worden klachten van werknemers of getroffen gemeenschappen behandeld op het niveau waar de klacht zich heeft voorgedaan, het 'lokale niveau'. In dit verband wordt aanbevolen om:
  - a. Leveranciers te vragen om te zorgen voor hotlines of toegangspunten om klachten of klachten te ontvangen, en mechanismen om ze te behandelen
  - b. Te zorgen dat HR-afdelingen, lokale vakbonden en/of lokale overheidsinstanties op de hoogte worden gebracht van de duurzaamheidsprincipes van een organisatie, zodat ze klachten en klachten kunnen behandelen.

⁹ Houd er rekening mee dat noch de CSRD-verordening, noch de EU-wetgeving over due diligence, noch relevante richtlijnen zoals GRI zijn afgerond op het moment dat dit rapport werd gepubliceerd. De IMVO-rapportagerichtlijnen kunnen daarom nog geen conforme rapportage opleveren, maar bieden wel een basis die aansluit bij de meest actuele ontwikkelingen.

- c. Vraag naast producenten ook handelsbedrijven een klachtenmechanisme opzetten op hun 'lokaal niveau'.
  - d. Zorg ervoor dat werknemers in het hele bedrijf op de hoogte zijn van de procedure en het beleid, zodat ze gebruik kunnen maken van de bestaande systemen.
  - e. Zorg ervoor dat er een escalatieprocedure is in het geval klachten niet kunnen worden behandeld
2. Maak gebruik van bestaande standaarden, nationale overheden en/of producentenverenigingen:
    - a. Zorg dat sector standaarden criteria voor het aanpakken van alledaagse klachten bijwerken
    - b. Zorg ervoor dat de staat op de hoogte is van toegang tot herstel en zorg voor de rol van (lokale) vakbonden.
    - c. Zorg dat sectororganisaties op de hoogte zijn van toegang tot herstel en mogelijk corrigerende acties in verband met de mogelijke effecten voor de hele sector

3. Bundel krachten in multi-stakeholder sectorinitiatieven: in het geval dat klachten niet kunnen worden opgelost in upstream-niveaus van keten, kan een bedrijf multi-stakeholder-initiatieven gebruiken om bijvoorbeeld:

- a. Certificeringen, overheden en/of producentenorganisaties te beïnvloeden om productiepraktijken te veranderen of de arbeidsomstandigheden beter te regelen
- b. Best practices verzamelen en delen om negatieve gevolgen of klachten van andere landen/waardeketens te voorkomen of te beperken.
- c. Toegang tot herstel in andere sectoren te beoordelen en over te nemen.

Het Nationaal Contactpunt (NCP) is altijd een optie, maar niet noodzakelijkerwijs een eerste stap: alle landen die de OESO-richtlijnen onderschrijven, hebben een nationaal contactpunt (NCP), dat verantwoordelijk is voor het afhandelen van vragen en het bijdragen aan de oplossing van conflicten die voortvloeien uit het gedrag van bedrijven. Het NCP kan geen juridisch bindende aanbevelingen doen voor het oplossen van klachten en het bieden van een rechtsmiddel; het kan alleen aanbevelingen doen.

Aandachtspunten voor bestaande klachtenmechanismen:

- Ervoor zorgen dat het IMVO-beleid (intern, ethisch) van een bedrijf en gerelateerde interne klachtenprocessen aanwezig en functioneel zijn om klachten te beoordelen en te behandelen
- Zorg ervoor dat klachtenmechanismen deel uitmaken van de gedragscode die aan leveranciers wordt meegedeeld.
- Werk samen met directe, belangrijke (risicovolle) leveranciers om ervoor te zorgen dat de toegang tot rechtsmiddelen op hun niveau wordt geregeld
- Zorg ervoor dat klachtenmechanismen gender-sensitief zijn

VN-CRITERIA VOOR EFFECTIEVE KLACHTENMECHANISMEN

Een doeltreffend klachtenmechanisme is:

- ✓ **Rechtmatig**
- ✓ **Toegankelijk**
- ✓ **Voorspelbaar**
- ✓ **Rechtvaardig**
- ✓ **Doorzichtig**
- ✓ **Rechten compatibel**
- ✓ **Een bron van continu leren**
- ✓ **Gebaseerd op betrokkenheid en dialoog**

Aanbevelingen voor andere stakeholders

Due diligence is in de eerste plaats een bedrijf gestuurd proces, maar profiteert aanzienlijk van de steun van andere belanghebbenden vanwege de brede reikwijdte.

NGO's en vakbonden

Als kennispartner aan- en (lokale) stakeholder van de sierteeltsector kunnen maatschappelijke organisaties en vakbonden – in samenwerking met bedrijven – ondersteuning bieden bij de stappen in de due diligence cyclus door:

- 1 Het mede ontwerpen of herzien van principes, waarden en duurzaamheidsambities in beleid of strategieën.
- 2 Ondersteuning van de identificatie van risico's door observaties (uit het veld) te delen met bedrijven, of

door de resultaten van de risicobeoordeling en prioritering van een bedrijf te valideren.

- 3 Lokale capaciteit aan te bieden voor het stoppen, voorkomen en/of mitigeren van risico's, bijvoorbeeld als mede-uitvoerende partner in een duurzaamheidsproject.
- 4 Het organiseren van kennissessies met bedrijven, met name op het gebied van maatschappelijke vraagstukken in de keten. Dit kunnen aankomende of lopende programma's zijn, evenals lessen van programma's die zijn gesloten¹⁰.

Women Win stakeholder forum voor "women economic resilience" in de sierteeltsector: ondersteuning van een NGO door het vergroten van kennis rondom gender gelijkheid en due diligence.

Sector standaarden en auditors

Certificering is een middel om een doel te bereiken, geen doel op zich. Niettemin kunnen sector standaarden en auditors als belangrijke partners voor de verificatie van duurzaamheidsacties en de resultaten daarvan, een belangrijke rol spelen bij het ondersteunen van due diligence. Per stap van de due diligence-cyclus zijn de aanbevelingen om:

- 1 De analyse van de OESO- en FSI-benchmarks te analyseren, geïdentificeerde hiaten te vergelijken met criteria uit de standaard en – waar relevant – de hiaten aan te pakken door de gedragscode aan te passen (met behulp van aanbevelingen in bijlage 2). Gebruik FSI om te be-

¹⁰ Over het algemeen zijn mensen zich bewust van milieuproblemen en gedreven om deze aan te pakken, ook in verband met gezondheid/veiligheid voor consumenten. Door mensen in productielanden een gezicht te geven en hen uit te laten leggen wat de dagelijkse praktijk is, zal het bewustzijn over sociale kwesties en de impact op het menselijk welzijn van werknemers toenemen en de motivatie om dit soort problemen aan te pakken toenemen.

spreken hoe bepaalde hiaten op een collectieve manier aan te pakken en de aanbevelingen uit de benchmarkvergelijking in jaar 3 te integreren.

- 2 Gebruik sessies met bedrijven die worden gecertificeerd, of beoordelingen van auditrapporten, om op de hoogte te blijven van de meest voorkomende en opvallende risico's, en om na te gaan hoe ze aan kunnen worden gepakt.
- 2 Help bedrijven met de aanvullende stappen, bijvoorbeeld als het gaat om stakeholderbetrokkenheid bij het beoordelen en aanpakken van risico's
- 4 Bouw voort op de ontwikkeling van een betere afstemming in het bijhouden van gegevens (bijv. FSI-scope voor environment) en principes voor het bijhouden ervan om gecertificeerde bedrijven in staat te stellen de data van duurzaamheidsinterventies te monitoren, te beheren en te communiceren.
- 6 Bepaal de rol die kan worden gespeeld bij (1) het ontvangen van klachten uit de keten en/of (2) het proces van escalatie in het geval dat een eiser (personeel) en de gedaagde (bedrijf) geen overeenstemming kunnen bereiken.

IDH en de Kenya Flower Council (KFC) ondertekenen een MoU over het verifiëren van leefbaar loon metingen door KFC. Als aanbevolen leefbaar loon auditor zal KFC in staat zijn haar leden te ondersteunen in leefbaar loon activiteiten middels betrouwbare en geverifieerde data.

FIGUUR 7 FSI MANDJE VAN SECTORSTANDAARDEN

FSI 2025 Basket Of Standards

	Gap	Environmental	Social
AMFORI CODE OF CONDUCT			●
OHAS GROWER STANDARD	●		
EHPEA CODE OF PRACTICE	●		●
ETI BASE CODE / SMETA			●
EU ORGANIC FARMING	●		
FAIR TRADE HIRED LABOUR STANDARD			●
FLOR ECUADOR V4.0 + FLORVERDE ADD-ON	●	●	●
FLORVERDE* SUSTAINABLE FLOWERS STANDARD	●	●	●
GLOBALG.A.P. FLORICULTURE STANDARD	●		
GLOBALG.A.P. IDA MODULE/ADD-ON		●	
KENYA FLOWER COUNCIL SILVER STANDARD	●	●	●
MPS-GAP	●	●	
MPS-ABC		●	
MPS-SQ		●	●
RAINFOREST ALLIANCE CERTIFICATE			●
SIZA SOCIAL STANDARD			●
SIZA ENVIRONMENTAL STANDARD		●	
SAB8000 STANDARD			●
USDA NATIONAL ORGANIC PROGRAM	●		

Integratie in FSI

Versterk de FSI 'Integrated Reporting' ambitie voor 2025 door IMVO-resultaten per stap te integreren:

- Goedkeuring van de IMVO-gedragcode voor de sierteeltsector per januari 2023.
- Invoering van de [IMVO-sectormap](#) en digitale SAQ als aanbevolen risicobeoordelingsinstrumenten, en ervoor zorgen dat deze up-to-date blijven. Verfijn en actualiseer het instrument en overweeg hoe ze eventueel kunnen worden ingezet ter ondersteuning van het jaarlijkse materialiteitsverzoek dat door de EU CSRD wetgeving wordt vereist. Beschouw ook het gebruik van bestaande risicobeoordelingsinstrumenten zoals de MVO-risicochecker of de SIFAV-risicotool als een minder onderhoudsintensief alternatief.
- Gebruik bestaande of nieuwe projecten met leden om concepten te testen bij het aanpakken van bijvoorbeeld leefbaar loon, gendergelijkheid of verantwoord middelen gebruik.
- Maak 'levende' monitoringprotocollen (met betrekking tot bijvoorbeeld ecologische voetafdruk, leefbare lonen en verantwoorde inkoop). Update de protocollen jaarlijks naarmate (concept)wetgeving en gerelateerde of relevante richtlijnen (bijv. GRI) concreter worden.
- Adopteer de [IMVO-rapportage richtlijnen](#) voor publieke rapportage om zo af te stemmen op de due diligence-criteria voor de verwachte EU wetgeving. Update deze jaarlijks naarmate (ontwerp)wetgeving en gerelateerde of relevante richtlijnen (bijv. GRI) concreter worden.
- Onderzoek op basis van het [IMVO-klachtenmechanisme rapport](#) opties voor het opzetten van een collectief klachtenmechanisme, rekening houdend met rollen van bedrijven, standaard eigenaren en certificeringsinstanties, (lokale) overheden, producentenorganisaties en/ of NCP's.

Los van de stappen in de due diligence cyclus:

- Maak gebruik van het FSI-mandje om ervoor te zorgen dat standaarden de lacunes ten opzichte van de OESO-richtlijnen aanpakken en kunnen bijdragen aan het leveren van data voor risicobeoordeling en rapportage. Dit kan worden gedaan door een volledige

externe benchmark van normen uit te voeren, waarbij de bevindingen en aanbevelingen in de FSI-benchmarkvergelijking (bijlage 2) als basis worden gebruikt.

- Stem af op vergelijkbare duurzaamheidsinitiatieven in de sector (bijv. SIFAV) om zo de due diligence-methode en compliance verder op te schalen.
- Neem contact op met het International Trade Centre (standards map) en de OESO om een formele erkenning mogelijk te maken van hoe normen of FSI zelf naleving van OESO-richtlijnen bieden.

 ROADMAP VOOR LEEFBAAR LOON

Aanbevelingen voor bedrijven per stap van de leefbaar roadmap

Het IMVO-convenant heeft de 5-stappenbenadering van leefbaar loon overgenomen van de IDH Living Wage Roadmap Coalition. De 5-stappen benadering is gedurende de looptijd van het convenant geactualiseerd met inzichten uit bijvoorbeeld de pilots leefbaar loon en met inzichten uit andere sectoren.

Vorbereidende fase

De eerste drie stappen in de aanpak kunnen worden gedefinieerd als de voorbereidende fase, die leidt tot de identificatie van leefbaar loon gat en onderliggende knelpunten, kansen, stakeholders en prioriteiten die moeten worden meegenomen in de overwegingen voor het aanpakken van de kloof.

- 1 Identificeer erkende en [beschikbare benchmarks](#) voor de specifieke productie of sourcing regio
- 2 Informeer relevante ketenpartners over doelstellingen voor leefbaar loon en vraag hen - indien relevant (bijvoorbeeld als ze een leverancier zijn) - om de salary matrix in te vullen. Voorzie ketenpartners van de relevante ondersteunende documentatie en achtergrondmateriaal.
  - Gebruik de [IDH-salary matrix](#) of vergelijkbare tools om het leefbaar loon gat te meten
  - Maak gebruik van de [salary matrix e-learning](#) en de FAQ-functionaliteit in de tool om te helpen bij

FIGUUR 8 VOORBEREIDENDE FASE

FIGUUR 9 TEST- EN IMPLEMENTATIE FASE

het identificeren en interpreteren van uw in-kind benefits

- Neem contact op met [aanbevolen verifieerders van leefbaar loon](#) om ervoor te zorgen dat u geverifieerde en vertrouwde metingen hebt, maar ook om ondersteuning te krijgen bij het invullen van de salary matrix.

Test- en implementatiefase

De vierde en vijfde stap omvatten de test- en implementatiefase, waarin organisaties (samenwerken om) het leefbaar loon gat aan te pakken. Aangezien interventies zich in de loop van de tijd zullen ontwikkelen en verfijnen, is het belangrijk om voortdurend lessen te delen.

- Als gegevens over het leefbaar loon gat, knelpunten, kansen en relevante stakeholders zijn geïdentificeerd, kunnen concrete afspraken vast met de belangrijkste partners in de toeleveringsketen worden gemaakt om te werken aan het dichten van de kloof. Maak desgewenst een [publieke toezegging](#).
- Deel lessen en inzichten om anderen te inspireren en te helpen, maar profiteer ook van lessen van andere koplopers zoals [Eosta](#) (de verkoop van de eerste mango's met een leefbaar loon), [Fairphone](#) (betere inkooppraktijken) of [Nudie Jeans](#) (transparantie bieden).

Gedurende het hele proces – dialoog met de werknemers

Gedurende het hele proces worden bedrijven sterk aangemoedigd om de dialoog en betrokkenheid van werknemers te vergemakkelijken en te zorgen dat het werk aan leefbaar loon in de hele organisatie wordt ondersteund. [Werknemersvertegenwoordigers](#) bieden een van de ingangen in de werknemersdialoog aan. De dialoog met werknemers is ook een belangrijk onderdeel van de verificatie van leefbaar loon.

Aanbevelingen per stakeholder

Voortbouwend op de bovenstaande 5-stappen benadering en gebaseerd op de resultaten van de pilots, kunnen de aanbevelingen per belanghebbenden worden samengevat volgens de onderstaande figuur.

TABLE 5 AANBEVELINGEN VOOR VERSCHILLENDE STAKEHOLDER PER STAP UIT DE LEEFBAAR LOON BENADERING

	Welke benchmark?	Wat is het gat?	Hoe verifiëren?	Hoe actie nemen?	Wat kunnen we van anderen leren?
					
PRODUCTIE	Selecteren en gebruiken van benchmarks	Metten gat met salary matrix		Werk samen aan het ontwikkelen en testen van oplossingen voor bijvoorbeeld	Word lid van / gebruik multistakeholder-initiatieven zoals FSI om praktijken te delen en te leren hoe de gaten in de loop van de tijd kunnen worden verkleind
HANDEL & RETAIL		Ondersteun leverancier bijmeten van gaten (bijv. informeren over salaris matrix)		<ul style="list-style-type: none"> • Dialoog met werknemers • Het transparant maken van de keten • Het opnemen van een beter inkoopbeleid 	
STANDAARDEN			Word een verifieerder van leefbaar loon, integreer en adopteer salarismatrix		
NGO & SECRETARIAAT	Faciliteer het aanbod van geschikte leefbaar loon benchmarks		Ondersteun standaarden bij het worden van een verificateur van leefbaar loon.	Hulp bij het opzetten en implementeren van projecten	Mobiliseer FSI-groepen voor leren Betrokkenheid van de markt

Integratie in FSI

Versterk de FSI-ambitie voor leefbaar loon voor 2025 door kennis en deliverables over te nemen:

- Zet een ketenbreed leefbaar loon project op om de kansen die zijn geïdentificeerd tijdens het keten project in jaar 3 verder te ontwikkelen en te testen. Deel deze lessen actief met leden om hen te helpen hun FSI 2025-ambitie te bereiken om de leefbare loonloof in productielanden te verkleinen.
- Omarm de IDH salary matrix als voorkeursinstrument en voer een concreet actieplan op met tussentijdse doelstellingen voor de FSI 2025-ambitie voor leefbaar loon, bijvoorbeeld:
  - X% van de productielocaties van FSI-producenten heeft het leefbaar loon gat gemeten in 2023, met een toename van het aantal metingen met X% in 2024 en 2025
  - X% van het aanbod van FSI handelspartijen is afkomstig van producenten die het leefbaar loon gat in 2023 hebben gemeten, met een toename van X% van de metingen in 2024 en 2025
  - Producenten en handelspartijen rapporteren over de metingen van leefbaar loon en bieden een actieplan voor verbetering vanaf jaar X.
- Draag bij aan het bijeenbrengen van retail voor het committeren aan het verkleinen van een leefbaar loon gat. Dit kan door voort te bouwen op bestaande verplichtingen¹¹ en/ of door krachten te bundelen met vergelijkbare duurzaamheidsinitiatieven.
- Maak gebruik van het FSI-mandje om (1) minimumloonvereisten op te schalen (bijvoorbeeld door de Extreme Poverty Line van de Wereldbank een minimumvereiste te maken) in landen zonder een wettelijk vastgesteld minimumloon en (2) een verplichte en op elkaar afgestemde methodiek voor het meten van een leefbaar loon gat in te voeren.
- Ondersteun sociale standaarden uit het FSI-mandje om een aanbevolen auditor van leefbaar loon metingen te worden.

ROADMAP VOOR VERANTWOORD GEBRUIK VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

Op het gebied van verantwoord gebruik van middelen zijn de partijen uit het convenant tot de volgende aanbevelingen gekomen.

Veilig gebruik

Telers en schema-eigenaren wordt aanbevolen om de geïdentificeerde "best practices" in hun activiteiten te integreren:

- Het houden van incidentevaluatie binnen 24 uur na een incident
- Het beoordelen van incidenten met management standaard te maken
- Het opzetten van maandelijkse inspecties om actieplannen te herzien, het uitvoeren van regelmatige risicoanalyses om de optimale beschermende middelen te kunnen selecteren en het opzetten van op behoefte-gebaseerde trainingen.
- Het opzetten van trainingen voor elke nieuwkomer met specifieke aandacht voor biologische bestrijding.

Overheden en producenten van pesticiden wordt aanbevolen om te ondersteunen bij de beschikbaarheid van beschermende middelen, de toegang tot helpdesks en het aanbieden van opleidingsdiensten. Producenten van bio pesticiden wordt aanbevolen om beperkingen voor de uitrol van producten (vraag, infrastructuur, kennis) te analyseren en in gesprek te gaan met de overheid en andere belanghebbenden om tekortkomingen aan te pakken. Door de IMVO-gedragscode aan te nemen, zou FSI de integratie van de bovenstaande aanbevelingen in het due diligence-proces van haar leden ondersteunen.

Impact op het milieu

Het is essentieel dat het meten van milieu impact gebeurt met een collectief afgestemde methodologie zodat men sector inzichten kan vergelijken en gezamenlijk kan sturen op minder impact.. Aanbevelingen zijn daarom:

- Bedrijven worden aanbevolen om op de hoogte te blijven van de ontwikkeling van de MIG-ontwikkeling om waar mogelijk te ondersteunen
- Standaarden worden aanbevolen om op de hoogte te blijven met de MIG en na te gaan hoe het (gebruik van) de MIG in een schema geïntegreerd kan worden.
- FSI wordt aanbevolen om de MIG te erkennen als milieu-indicator en samen met haar leden en sector standaarden te gebruiken om toe te werken naar de ambitie om de milieu impact van middelen in 2025 te verminderen.

¹¹ Bijvoorbeeld de [Nederlandse](#) Banana Living Wage Commitment, of de [Duitse](#) living wage and living income commitment.

Annex 1 – Overzicht van de status van alle activiteiten en doelstellingen uit het IMVO-convenant

Zie het excel overzicht op de website van het IMVO-convenant: www.imvosierteelt.nl

Annex 2 - Analyse van de verschillen tussen de OESO-richtlijnen en de benchmarks van het FSI-mandje.

Introduction

Below, you will find a summary of the key findings from the gap-analysis between the OECD guidelines and standards in the FSI basket of standards. Below the summary, you will find a table overview with all OECD guidelines categories, and a description of what they entail and what a standards or company should address.

Key findings per aspect of the OECD guidelines

III. DISCLOSURE

In general standards are not aligned on disclosure. Most go beyond the FSI benchmarks in terms of (1) providing additional information on e.g. RBC policies and codes and (2) in terms of providing standards for accounting on non-financial reporting (environmental and social). Standards however do not cover the financial accounting standards also required by the OECD guidelines. Finally, standards do not comply with requirements on timely and accurate information on material matters.

IV. HUMAN RIGHTS

Standards in the social basket or in both the social and environmental basket of the FSI basket of Standards show smaller gaps than those identified in the benchmark comparison but are still partially aligned. They generally address parts 1 (respect human rights), 4 (policy commitment), 5 (human rights due diligence) and 6 (provide access to remedy) on a company level,

but often do not include attention for (the responsibility to) link to impacts via supply chain partners. In terms of parts 2 and 3 (preventing or mitigating), some standards do not consider all possible material human rights issues.

V. EMPLOYMENT AND INDUSTRIAL RELATIONS

Standards in the social basket all proved aligned except for part 5. All the standards were not explicit on employing local communities and providing training to improve skill levels (where needed in cooperation with worker representatives or government authorities). Some also did not refer to providing equal opportunities to women, youth, low-skilled people, people with disabilities, migrants, older workers, and indigenous people. Finally, some standards were not explicit enough in providing facilities to workers representatives

VI. ENVIRONMENT

Where standards in the social basket understandingly are not aligned in terms of environment, most standards in either the GAP and environmental basket cover most aspects and cover some of the identified gaps between the OECD guidelines and benchmarks.

In relation to part 1 (system of environmental management), the OECD guidelines require organizations to protect the environment and public health within the applicable framework of laws regulations and agreement of the region in which it operates. Though all standards dictate establishment of a system of environmental management¹, they do not say anything about a determination of framework of laws and regulations in which that takes place.

In relation to part 2 (Informing public communities and workers), standards do not require farms to provide public and workers with the necessary information on environmental issues, apart from consultation with local populations on land and water use in case of transfer of ownership.

¹ Often including the collection and monitoring of info to establish measurable objectives, and -and where appropriate- targets for improved environmental performance and resource utilization. These are also subject to regular review and verification.

Annexes

In terms of part 6 (improving environmental performance), standards do enable farms to seek continuous improvement on environmental performance but lack a supply chain scope in their requirements around this.

Finally, standards do not adequately cover part 8 (contributing to public policy) as they do not refer to e.g. partnerships or initiatives as a means to use their knowledge for the enhancement of environmental awareness and protection.

VII. COMBATING BRIBERY, BRIBE SOLICITATION AND EXTORTION

Compliance on combating bribery, bribe solicitation and extortion vary substantially between the standards, irrespective of the FSI basket to which they are affiliated. While half was not aligned, some did address part 3 (small facilitation payments) and part 7 (candidates for public offices). One standard indicated to be fully aligned on most parts due to the formal adoption of the 2013 Anti-Corruption Ethics and Compliance handbook of the OECD-UNODC-World Bank.

VIII. CONSUMER INTERESTS

Findings of standards did not deviate much from the findings of the comparison between the FSI benchmarks and the OECD guidelines. Except for consumer facing labels, standards do not cover consumer interests. Some do address consumer information and the cooperation of public authorities.

IX. SCIENCE AND TECHNOLOGY

The gaps identified by standards did not deviate from the ones identified after the comparison with the FSI benchmarks and overall, there is a non-compliance on the topic of science and technology. Some standards address part 4 (reasonable conditions for transferring technology) through payment of royalty / intellectual property rights with respect to plants procured to the breeders, and part 5 (use of local infrastructure) by being a membership organization active in local project.

X. COMPETITION

XI. TAXATION

None of the standards reported findings other than the ones resulting from the comparison with the FSI benchmark. Overall, standards do not comply with OECD guidelines criteria on competition and taxation.

TABLE 6 OVERVIEW OF ALL OECD GUIDELINES ASPECTS AND WHAT THEY ENTAIL

I&II	General Policies	
III	Disclosure	What it entails / what a standard or company should address
1 & 2	Timely and accurate information on material matters	Should include (for publically traded enterprises), but is not limited to: financial and operating results (a), objectives (b), ownership and voting rights (c), remuneration policy for and information on members of the board and key executives (d), related party transactions (e), foreseeable risk factors (f), issues regarding workers and other stakeholders (g), governance structures and policies (code)(h) -taken into account costs, business confidentiality, other competitive concerns). Besides encouragement of provision of easy and economic access of information; companies should take extra steps for relevant (poorer) communities without good access to public information sources.
3	Additional information (not obligatory)	Encouraged to communicate on: IRBC policies and other cocs (date of adoption, countries/entities op application, performance), internal audits/risk management/legal compliance systems, info on relationships with workers and other stakeholders
4	Standards for accounting	Should apply high standards, for both financial and non-financial (environmental and social) reporting. An independent annual audit is recommended.
IV	Human rights	
1	Respect human rights	The project should -apart from the government and independent of its size- within the framework of internationally recognized human rights (min: International Bill of Human Rights*), the international human rights obligations of countries, as well as relevant domestic laws and regulations:
2 and 3	Avoid causing or contributing, address impacts (prevent or mitigate)	Avoid causing or contributing; and address impacts when they occur. Seek ways to prevent or mitigate impacts that are directly linked to its operations, products or services via a business relationship
4	Policy commitment	Is approved at most senior level, informed by relevant internal and external expertise, includes relevant human rights aspects for personnel, business partners, other parties directly linked via operations, products or services; publicly available; communicated internally and externally; reflected in operation policies and procedures
5	Human rights due diligence	Carry out a assessment actual and potential human rights impacts (due diligence) -including related to supply chain (see also General policies (I, A10 and 12), acting upon the findings, tracking responses and communicating how impacts are addressed.
6	Provide for or co-operate in legitimate processes in remediation of adverse human rights impacts	Processes in place to enable remediation where is identified the company have caused or contributed to impacts; can be administred by company alone or together with other stakeholders; operational level grievance mechanisms don't exclude grievance mechanisms via other parties, judicial and non-judicial processes
		*C40: Depending on the circumstances, the project may need to consider additional standards: on individuals belonging to specific groups or populations the require particular attention (indigenous peoples, persons belonging to national, ethnic, religious, and linguistic minorities; women; children; persons with disabilities; migrant workers and their families.)

V	Employment and industrial relations	What it entails / what a standard or company should address
1 a and b	Respect right trade union	The project should, within the framework of applicable law, regulations, international labor standards and prevailing labor relations and employment practices (e.g. as based on different national laws and regulations) -also in the supply chain in the absence of an employment relationship: respect right to establish or join trade unions/representative organizations of own choosing + recognized for the purpose of collective bargaining.
1 c	Child labour	contribute to effective abolition of child labor + (immediate and effective steps to secure prohibition and elimination worst forms of child labor as a matter of urgency) (52: can contribute via education for children)
1 d	Forced labour	contribute to elimination of all forms of forced or compulsory labor + take adequate steps to ensure that it doesn't exist
1 e	Equality	be guided throughout the operations by principle of equality of opportunity and treatment in employment and not discriminate against workers on grounds as race, color, sex, religion, political opinion, national extraction or social origin, or other status -54: age, disability, pregnancy, material status, parenthood, sexual orientation or HIV-status + (54: Especially in situations of hiring, job assignment, discharge, pay and benefits, promotion, transfer or relocation, termination, training and retirement).
2	Provide workers representatives facilities and information	Provide facilities to workers' representatives + information that is needed for meaningful negotiations on employment conditions and performance of the entity + enable authorized representatives in their employment and allow the parties to consult with representatives of management. + (55: can take into account business confidentiality)
3	Consultation and co-operation	Promote consultation and co-operation between employers and workers and their representatives on matters of mutual concern.
4 a and b	Comparable-basic needs	Used standard of employment and industrial relations not lower than comparable employers in the host country. If comparable employers don't exist in a developing country, provide the best possible wages, benefits and conditions of work within the framework of government policies. This should be at least adequate to satisfy the basic needs of the workers and their families.
4 c	Occupational safety and health	Take adequate steps to ensure occupational health and safety. + (57: be encouraged to do better on OSH than formally required and staff may remove themselves when high OSH-risk)
5	Employ local workers + provide training (also disadvantaged groups)	Employ local workers and provide training to improving skill levels, in co-operation with worker representatives and, where appropriate, relevant governmental authorities.+ (58: ensure equal opportunities to women, youth, low-skilled people, people with disabilities, migrants, older workers and indigenous people).
6	Notice on changes with major employment effects	Provide reasonable notice of changes to changes in the organization with major employment effects, to representatives of workers and, where appropriate, relevant governmental authorities. Provide meaningful co-operation to mitigate effects of such decisions.
7	Don't disturb negotiations	In the context of bona fide negotiations with workers' representatives, do not threaten to transfer part of unit or workers (to other countries).

VI	Environment	What it entails / what a standard or company should address
1	System of environmental management	The organisation should, within framework of laws, regulations, international agreements, principles, objectives, standards and administrative practices in the country where they operate: protect the environment, public health and safety and conduct activities contributing to wider goal of sustainable development (63: 'sound environmental management' includes controlling both direct and indirect impacts over the longer term and involving both pollution control and resource management elements + 71: raise level of environmental performance pro-actively, even in countries where it is not formally required) In particular the enterprise should: Establish and maintain a system of environmental management, appropriate to the enterprise, including: collecting and evaluating information; establishing measurable objectives, and -and where appropriate- targets for improved environmental performance and resource utilization and review them; regular monitor and verify of progress to objectives or targets. (64: May use regular internal control system; 61: Suggestion: is not only a business responsibility but also an opportunity)
2	Inform public (communities) and workers (also on supply chain)	Taking into account concerns about costs, business confidentiality and protection of intellectual property rights: provide public and workers with information (adequate, measurable, verifiable -where applicable- and timely); and engage communities directly affected (adequate and timely). + (65: It is important this info also includes relationships with sub-contractors and suppliers. info is most effective when provided in transparent manner and when encourages active consultation with stakeholders (especially appropriate where scarce or at risk environmental assets are at stake).
3 and 4	Assess and address foreseeable environmental and OSH-aspects	Assess and address in decision making, the foreseeable environmental, health and safety-related impacts associated with the process, good and services of the project, over their full life cycle (with the view to avoid them, or when unavoidable to mitigate them). Where these proposed activities may have significant impacts and where they are subject to a decision of a competent authority, prepare an appropriate environmental impact assessment (multinational enterprises are expected to do an assessment that also includes life cycle and not only suppliers). Don't use lack of full scientific certainty a reason for postponing cost-effective measures to prevent or minimize damage.
5	Emergencies	Maintain contingency plan for preventing, mitigating and controlling serious environmental and health damage (regular operations, accidents, emergencies); and mechanisms for immediate reporting to competent authorities.
6	Improve environmental performance	Continually seek to improve corporate environmental performance (enterprise and -where appropriate- supply chain, by encouraging activities as: a) adoption of technologies and operating procedures; b) develop products and services that have no environmental impacts; are safe in intended use; even reduce greenhouse emissions; are efficient in their consumption of energy and natural resources; can be reused, recycled, or disposed safely. c) promoting higher levels of awareness among customers of the implications of using the products or services, including by providing accurate information on their products (e.g. by use of voluntary labeling or certification schemes) d) exploring and assessing ways of improving performance of project over the longer term (e.g. on emission reduction, efficient resource utilization, recycling, substitution or reduction of use of toxic substances, strategies on biodiversity).
7	Provide adequate education and training to workers on environment	Provide adequate education and training to workers, including the handling of hazardous materials and prevention of environmental accidents and more general info (environmental impact assessment procedures, public relations, environmental technologies)
8	Contribute to public policy	Contribute to development of environmental meaningful and economically efficient public policy (e.g. by means of partnerships or initiatives) that will enhance environmental awareness and protection.

VII Combating Bribery, Bribe Solicitation and Extortion		What it entails / what a standard or company should address
1	Don't offer or accept bribes	The project should not, directly or indirectly, offer, promise, give or demand a bribe or other undue advantage to obtain or retain business or other inappropriate advantage. The project should also resist the solicitation of bribes and extortion. (74: Idea: is damaging democratic institutions and governance of corporations, discourage investment, distort international competitive conditions and supports poverty). In particular, the project should: 1: Not offer, promise or give undue pecuniary or other advantage to public officials, or employees of business partners, or to relatives or business associates. Likewise, enterprises should not request, agree to or accept undue pecuniary or other advantage from public officials or employees of business partners.
2	Internal controls	Develop and adopt adequate internal controls, ethics and compliance programs or measures for preventing and detecting bribery, including a system of financial and accounting procedures. This should be developed on the basis of a risk assessment. It should also be regularly monitored and re-assessed.
3	Small facilitation payments	Prohibit or discourage, in internal project controls, ethics and compliance programs or measures, the use of small facilitation payments. When such payment are made, record them.
4	Due diligence agents	Ensure properly documented due diligence to the hiring and oversight of agents + that remuneration of agents is appropriate and for legitimate services only. (where relevant: list the used agents and make available to competent authorities).
5	Transparency	Enhance transparency of activities in the fight against bribery (e.g.: public commitments, disclosing management systems and internal controls and dialogue with the public).
6	Employee awareness	Promote employee awareness, through dissemination of policies, programs or measures; training programs and disciplinary procedures.
7	Candidates public office or political parties	Not make illegal contributions to candidates for public office or to political parties. When made, it should comply with public disclosure requirements and reported to senior management.

VIII Consumer interests		What it entails / what a standard or company should address
1	Legal required standards	When dealing with consumer, the project should act in accordance with fair business, marketing and advertising practices and should take all reasonable steps to ensure quality and reliability of goods and services provided. In particular they should: 1: Ensure that goods and services meet all agreed and legally required standards for consumer health and safety, include health warnings and safety information
2	Information	Provide accurate, verifiable and clear information that is sufficient to enable consumers to make informed decisions, including information on prices and -where appropriate- content, safe use, environmental attributes, maintenance, storage and disposal of goods and services + provide sufficient information so consumers are able to compare products and services + enterprises are encouraged to disclose information on codes of conducts.
3	Easy access	Provide consumers with access to fair, easy to use, timely and effective non-judicial dispute resolution and redress mechanisms, without unnecessary cost or burden.
4	Unfair practices	Do not engage in practices that are deceptive, misleading, fraudulent or unfair.
5	Consumer education	Support efforts to promote consumer education to improve ability to: make informed decision involving complex goods, services and markets; better understand the economic, environmental and social impact of their decisions; and support sustainable consumption.
6	Consumer privacy	Respect consumer privacy; and take reasonable measures to ensure security of personal data that are collected, stored, processed or disseminated.
7	Co-operate public authorities	Co-operate fully with public authorities to prevent and combat deceptive marketing practices and to diminish or prevent serious threat to public health and safety and the environment, deriving from the consumption, use or disposal of their goods or services.
8	Vulnerable consumer	Take into consideration in applying points mentioned above, the needs of vulnerable and disadvantaged consumer (because of age, mental or physical capacity, education, income, language, or remote location) and the specific challenges of e-commerce.

IX Science and technology

1	Policies and plans countries	Endeavour to ensure that their activities are compatible with the science and technology (S&T) policies and plans of the countries in which they operate and as appropriate contribute to the development of local and national innovative capacity.
2	Transfer and diffusion of technologies and know-how	Adopt, where practical in the course of business activities, practices that permit transfer and rapid diffusion of technologies and know-how, with due regard to protection of intellectual property rights.
3	Local market, local staff and their training	Where appropriate, perform science and technology development work in host countries to address local market needs, employ host country personnel in an S&T capacity and encourage their training taking account commercial needs.
4	Reasonable conditions transferring technology	When granting licenses for the use of intellectual property rights or when otherwise transferring technology, do so on reasonable terms and conditions and in a manner that contributes to long term sustainable development host country (94: i.e.: developmental, environmental and other impacts of technologies of the home and host country).
5	Use local infrastructure	Where relevant to commercial activities, develop ties with local universities, public research institutes, and participate in co-operative research projects with local industry or industry associations.

X	Competition	What it entails / what a standard or company should address
1	In line with competition laws and regulations	Carry out activities in a manner consistent with all applicable competition laws and regulations (95: domestic and international), taking into account competition laws of all jurisdictions in which the activities may have anti-competitive effects (97: Or can contribute by providing information or advice to governments in considering respective laws and policies). (95/96: i.e.: anti-competitive agreements (incl. 'hard core cartels'); abuse of market power or dominance; acquisition of market power or dominance by means other than efficient performance; the substantial lessening of competition through mergers or acquisitions.)
2	Refrain from anti-competitive agreements	Refrain from entering into or carrying out anti-competitive agreements among competitors, including agreements to: fix prices, make collusive tenders, establish output restrictions or quotas, or share or divide markets (by allocating customers, suppliers, territories or lines of commerce)
3	Co-operation with investigating authorities	Co-operate with investigating competition authorities: provide information and e.g. use waivers of confidentiality where appropriate.
4	Promote employee awareness	Regularly promote employee awareness of the importance of compliance with all applicable competition laws and regulations; and train senior management in competition issues.

XI	Taxation	
1	Timely payment and information	It is important that enterprises contribute to public finances of host countries by making timely payment of their tax liabilities and provide timely information for determination taxes. The project should comply with both the letter and the spirit of tax laws and regulations. (104/105: And apply fair (arm's length) transfer pricing -among enterprises of the same group in different countries).
2	Risk management system	The project should treat tax governance and tax compliance as important elements of their oversight and broader risk management systems (102: structures and policies): i.e. financial, regulatory and reputational risks associated with taxation are fully identified and evaluated (by the corporate board).
2	Refrain from anti-competitive agreements	Refrain from entering into or carrying out anti-competitive agreements among competitors, including agreements to: fix prices, make collusive tenders, establish output restrictions or quotas, or share or divide markets (by allocating customers, suppliers, territories or lines of commerce)
3	Co-operation with investigating authorities	Co-operate with investigating competition authorities: provide information and e.g. use waivers of confidentiality where appropriate.
4	Promote employee awareness	Regularly promote employee awareness of the importance of compliance with all applicable competition laws and regulations; and train senior management in competition issues.

Annex 3 – Overzicht van website URL's uit de hyperlinks in het rapport

IMVO-convenant website:
www.irbcfloriculture.com

Due diligence:

- Gedragcode: <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/irbc-agreement-floriculture-code-of-conduct/>
- Gedragcode flyer: <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/irbc-agreement-floriculture-code-of-conduct/>
- Sierteelt sector map: <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/floriculture-sector-map-irbc-agreement-floriculture/?preview=true>
- Floriculture production and trade statistics: <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/floriculture-sector-statistics/>
- Self-assessment questionnaire (SAQ): <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/self-assessment-questionnaire-for-due-diligence-in-the-floriculture-sector/>
- Grievance mechanism rapport: <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/setting-up-a-grievance-mechanism-irbc-agreement-floriculture-advisory-report/>
- Aanbevelingen due diligence uitvoer: <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/imvo-convenant-sierteelt-sector/recommendations-for-a-due-diligence-action-plan-nl/>
- Rapportage richtlijnen: <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/due-diligence-reporting-guide-line-and-template/>
- Rapportage Royal Lemkes: <https://onlinetouch.nl/royallemkes/annual-report-2021?html=true#/0/>
- OESO-richtlijnen: <https://mneguidelines.oecd.org/mneguidelines/>
- World Economic Forum Gender Gap report: <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2021/>

Leefbaar loon:

- Benchmark finder: <https://www.idhsustainabletrade.com/living-wage-identifier-tool/>
- Salary matrix: <https://www.idhsustainabletrade.com/living-wage-platform/salary-matrix/>

- Aanbevolen auditors: <https://www.idhsustainabletrade.com/living-wage-platform/verifying-calculations/>
- Leefbaar loon interventies: <https://www.idhsustainabletrade.com/living-wage-platform/closethegap/>
- Aanbevelinge dialoog werknemersvertegenwoordiging: <https://www.idhsustainabletrade.com/recommended-participation-of-trade-unions-and-workers-representatives/>
- Delen van geleerde lessen: <https://www.idhsustainabletrade.com/living-wage-platform/insights/>
- Markt toezegging: <https://www.idhsustainabletrade.com/banana-retail-commitment/>
- Eosta leefbaar loon voorbeeld: <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/eostas-sells-the-first-living-wage-mangoes/>
- Nudie Jeans leefbaar loon voorbeeld: <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/putting-suppliers-in-the-lead-nudie-jeans/>

FSI:

- FSI strategie: <https://www.fsi2025.com/about/>
- FSI mandje: <https://www.fsi2025.com/basket/>
- Onafhankelijk benchmark proces: <https://www.idhsustainabletrade.com/approach/benchmarking-of-standards/>

Overheid facilitatie due diligence:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/06/13/uitvoeringsagenda-internationale-so-ciale-voorwaarden>

Collaborative transformation, the art of making international trade more sustainable:

<https://www.idhsustainabletrade.com/collaborative-transformation/>

IMVO convenant sierteeltsector

COLOFON

Uitgave:

IMVO-convenant sierteeltsector
Arthur van Schendellaan 500
Postbus 1241 3500BE Utrecht
T +31(0)30 230 5660
E oudheusden@idhtrade.org

Schrijvers:

Jeroen Oudheusden en Coen Frederiks, met dank
aan alle bijdragen van de leden van de stuurgroep en
werkgroepen.

Foto's:

Het secretariaat van het IMVO-convenant bedankt
Asocoflores, Dutch Flower Group, Royal Floraholland en
Royal Lemkes voor de toestemming en het gebruik van
de door hen aangeleverde foto's,

Grafisch ontwerp: Saar de Vries, Gerjo van Dam (Sgaar)

Print: Multicopy Utrecht

© 2022, IDH

Alle rechten voorbehouden

Overname van teksten is toegestaan
onder bronvermelding